

Külföldi Jatekszin Kiadja a magyar todos tarsasag.
(Ausländische Schaubühne.). 18. (Camillo Federici pseud.)
A'hazudsag. Vigjatek 5 felv. Ford. Galvacsy Laszlo. (Die
Lüge.)

Trattner

Pesten; Budapest 1840

Signatur: 55627-A.18

Barcode: +Z17455020X

Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ17455020X>

Umfang: Bild 1 - 120

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

ANNOF BIBLIOTHEK

55.627-A

Alt-

55627-A.

KÜLFÖLDI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

TIZENNYOLCZADIK KÖTET.

A' HAZUDSÁG.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

M DCCC XL.

A' H A Z U D S Á G.

VÍGJÁTÉK

Ö T F E L V O N Á S B A N

FEDERICITŐL.

OLASZBÓL

GALVÁCSY LÁSZLÓ.

B U D Á N,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

M DCCC XL.

SZEMÉLYEK.

Don PEDRO, Navarra' királya.

Don Alvarez della CERDA herczeg.

Don FERNANDO, d' Estella gróf.

Donna ULRICA, don Fernando' 2-ik hitvese.

Don ENRICO, don Fernando' fija.

ADELAIDE, ugyan annak leánya.

Don DIEGO, a' király' lovász-mestere.

GONZALEZ, ezredes.

ELVIRA, Adelaide' komornája.

MOSCHITO, don Enrico' inasa.

RAJMONDO	} öreg katonák.
RODRIGO	

Estella vár' több lakosai.

Inasok és néhány királyi örök.

A' történet' helye Estella vár.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Késő este.

ELVIRA és D. DIEGO, ki éppen be lép.

ELVIRA. Don Diego? Isten hozta! Jöjön közelébb.

DIEGO. Jo estét gyönyörű 's kellemes Elvira.

ELVIRA. Vártuk uraságtokat.

DIEGO. Képzelem.

ELVIRA. Hiszen csak nem maga jött?

DIEGO. Hogy' is ne? siettem tudósítani magát. A' ki ott kívül beszél, della Cerda herczeg.

ELVIRA. Diego' ura úgy-e? Ne piruljon hozzátenni a' czimeket, melyek őt különböztetik.

DIEGO. A' mint magácska akarja. Tudassa megérkeztünk azon imádott tárggyal, ki lelkesíti lépéseinket.

ELVIRA. Az imádottal és nem imádottal. Tudom kötelességemet. Először az anyjával, aztán leányával.

DIEGO. A' leghelyesb tekintet.

ELVIRA. Bár milly becsületes ember legyen is a' megigért jegyes, nem okosság rendin túl bizni jóságában, 's egyedül merni hagyni mátkájával.

DIEGO. Így beszélnek a' tapasztalt leányok!

ELVIRA. Ej gonosz! Így beszél a' világ, melly isméri a' férfiak' mesterségét, 's vakmerőségét. Magán kezdve vessen egy pillanatot maga körül, 's ítéljen. El.

DIEGO. Ez a' leány, azért hogy e' magányban neveltetett, nincsen szellem nélkül, 's nem irigyli a' város' lakóinak a' ravaszságot.

MÁSODIK JELENÉS.

KIRÁLY és DIEGO.

KIRÁLY. Diego?

DIEGO. Parancsoljon felséged.

KIRÁLY. Értesítetted Adelaidét megérkezésemről?

DIEGO. E' pillanatban fut Elvira jelenteni felségedet az angyali szépségnek, 's anyjánál donna Ulricánál a' megjelenhetésért esedezni.

KIRÁLY. Szokatlan későn érkezünk.

DIEGO. Meg kell gondolni uram, hogy a' pamplonai királyi vár e' kastélytól 15 spanyol mértföld; ennyi út' meghaladására sebesen kellett vágatni lovainknak. Felséged, úgy hiszem fáradt.

KIRÁLY. Fáradt nem vagyok, de nyugtalan.

DIEGO. Miért?

KIRÁLY. Most veszem észre, hogy e' dolog rám nézve többé nem tréfa. Érzem, hogy valóban szeretek, 's Adelaide nekem igen kedves.

DIEGO. Vigasztalja magát felséged, mivel mint látszik, eléggé viszonztatik szerelme.

KIRÁLY. Igen... De — istenem! e' boldogságot mardosás követi, melly engemet gyötör.

DIEGO. Micsoda mardosás?

KIRÁLY. Látod hogy én őt megcsalom, 's ennek te vagy oka.

DIEGO. Én-e?

KIRÁLY. Ő engemet della Cerda herczegnek hiszen.

DIEGO. És ezért!

KIRÁLY. Minek is jelentettél először engemet e' név alatt nekie.

DIEGO. Akármilly lett volna, de egy névre szükségünk volt.

KIRÁLY. De ez...

DIEGO. Ki láthatott előre illy rendkívüli történetet, hogy épen della Cerda herczeg jegyeztessék el számára atyjától, levél 's kötés által.

KIRÁLY. Akármint van, engemet rútul bekevertél a' dologba. Ezen költemény, melly a' te

munkád, először tetszett nekem, most pedig inkább nyugtalanít, mint valaha.

DIEGO. Kitétte volna magát felséged e' kemény nemesség' komoly tekintetének, Navarrai Péter, tulajdon fejedelmök' czíme alatt? Mit nyer vala ez által? Tiszteletökről bizonyos vagyok: de Adelaide' szerelméről soha sem. Nem volt az öszszeférő felséged' célzatával, hogy t. i. ez annyira magasztalt illy szép kisasszonynyal szabadon megismérkedjék?

KIRÁLY. Igazod van. Még is egy hazudság...

DIEGO. Felséged király, következésképp minden czímek' ura. Azonban hazudság szerelemben olyan, mint egy arcz - szeplőcske, melly a' szépséget be nem homályítja. Tetszik, eléri célját, a' szeretőt mind a' mellett le nem alacsonyítja.

KIRÁLY. Te bátorságot öntesz belém. De hát ha reám ismérnek?

DIEGO. Előbb mint elérkeznék a' percz, háttározzunk valamit. Egyébiránt nekem távol látszik az idő. Két öreg apa, húsz éves régi barátok, ötven mértföldnyire egymástól, mint önkényes uralkodók szolgaságra vetik egy fiu' 's egy leány' szabadságát, kik egymást soha sem látták. Ebből kitetszik, hogy ők nagy erénynek tartják, ha a' gazdaságot nemességgel összeházashatják,

nem ügyelve semmit a' mátkák' megegyezésökre, 's vajjon természetök, és vonzalmok összeférhet-e. Don Fernando nem ismeri vejét, a' herczeg sem ipát. Ki ismérhetne felségedre.

KIRÁLY. Oktalanságot követtem el, melly gyakran köz a' szerelmessel.

DIEGO. Mi oktalanságot?

KIRÁLY. Adelaidének ajándékoztam gyűrűmet aczképemmel.

DIEGO. Valóban e' hiba.

KIRÁLY. De fogadta, hogy azt olly titokban őrzi...

DIEGO. Ha ez így van, bizzunk még egy kevésbé; midőn pedig eljő a' kétség' ideje, képelem, már akkor e' szerencse-kalandnak is vége.

KIRÁLY. Vége? Nem mondtam neked, hogy én imádom Adelaidét.

DIEGO. Úgy-e?

KIRÁLY. Nem tudod, hogy ki szerelmemre érdemes, becsülésemet is megkivánja.

DIEGO. Becsülje őt felséged, de emlékezzék arra, hogy király.

KIRÁLY. Nem felejttem el, hogy ő királyihoz hasonló vérből származott, 's mikép nemzetisége már kétszer segítette őseim' ágazatit terjedni. Végre...

HARMADIK JELENÉS.

ELVIRA, ELŐBBIEK.

ELVIRA a' királyhoz. Be mehet herczegséged.

KIRÁLY. Isten hozzád don Diego, készen légy, egy óra múlva indulunk.

ELVIRA. Félek, hogy ez uttal nem lesz szabad olly hirtelen visszatérni herczegségednek.

KIRÁLY. Miért?

ELVIRA. Don Fernando, Adelaide' atyja, nem kevésbbé mint leánya látni kívánja a' herczegget, és vacsorára itt marasztani.

DIEGO a' királyhoz. Ez az összejövetel veszedelmes.

KIRÁLY don Diegohoz. És még is elkerülhetetlen.

DIEGO. Vigyázzon a' király magaviseletére. A' király elmegy. Ímé magunk maradánk. Milly drága idő lehetne az ránk nézve, ha Elvira akarná.

ELVIRA. Hogy' hogy'?

DIEGO. Olly gyöngéd érzést melengetve keblében irántam, millyent érzek én Elvira iránt.

ELVIRA. Én nem szoktam hinni a' mézes beszédnek.

DIEGO. Parancsoljon, tettel győzőm meg.

ELVIRA. Ajánlom magamat.

DIEGO. Várjon csak, szabadon hagyom. A' makacsokat nem ostromlom hosszason. Szokásom vagy hirtelen győzni, vagy tüstént abban hagyni az ostromlást. Megyek fél órát nyugodni, hogy készen lehessenek az isméretes lovaglásra. Milly helyrehozhatlan hiba egy szép és fiatal nő' személyére nézve minden pillanat, melly szerelmének nincsen áldozva. Szánom Elvirát. De eljő az idő, 's magát meg boszulja. Az alkalom vissza nem tér: a' szépség elfut, 's helyébe lép a' boszuság, és megbánás. El.

ELVIRA. Mi nagy különbség a' herczeg és e' között. Amaz szeretni, tisztelni méltó, és szerény; e' vakmerő, utálatos, alkalmatlan. De nem is érdemli emlékezetem' tiszteletét. Végre valahára ha kisasszonyom házasságra kél, teljesülnek kívánataim. Meglátom ismét a' társas világot, úgy is meguntam élni e' kastélyban, hol nem látni egyebet, mint tornyokat, meredek kőszirteket, a' Pyrenaeusok' csúcsait és havait, végre vagy száz paraszt lakosokat. — Csalatkozom? vagy igazán valaki akarja e' rejtek ajtót felnyitni? Igen... ki az?.. ki van ott?

NEGYEDIK JELENÉS.

MOSCHITO lámpával, ELVIRA.

MOSCHITO. Csitt!

ELVIRA. Kit látok?

MOSCHITO. Milly szép találkozás! Elvira?

ELVIRA. Moschito vagy te, vagy árnyéka Moschitonak?

MOSCHITO. Ördögöt! testestül lelkestül Moschito vagyok.

ELVIRA. Hiszen te a' táborban voltál.

MOSCHITO. És most itt vagyok.

ELVIRA. Vége van a' háborúnak?

MOSCHITO. Nincsen.

ELVIRA. Kérem az eget, vegye el rólad e' nyugtalanságot, és adjon teneked békességet.

MOSCHITO. Én pedig kérem az istent, foszszon meg kenyeredtől, 's vigyen el a' hóhér.

ELVIRA. Miért?

MOSCHITO. Szette vettét! Te nekem romlást kívánsz. Ha nem lesz háboru, nem lesz jó élet.

ELVIRA. Óh hát jó a' háborus élet?

MOSCHITO. Jó bizony kisasszony. Nem tudod, hogy fél évi háboru nekünk azt a' mellék hasznot nyújtja, hogy esztendeig mindenféle csínokat tehetünk, 's vétkeink táplálatot nyernek.

ELVIRA. Ha az így van, nem szólok többet a' békéről... De hát nem félsz te a' tüztől?

MOSCHITO. Micsoda tüztől?

ELVIRA. A' puskák' és ágyuk' tüzetől.

MOSCHITO. Soha egyet sem láttam.

ELVIRA. Hát micsoda tüznél voltál?

MOSCHITO. Mindig a' konyha' tüzénél.

ELVIRA. No derék katona vagy! Mit keres rajtad ugyan az uniform?

MOSCHITO. Szolgálom uramat, felöltöztettem, átaladom fegyvereit, lóra ültetem. Ekkor ő előre megy, 's az ellenség' közibe vágat, én pedig hátra vonulok, 's a' legyet csapom térde-men.

ELVIRA. Nevetni késztesz. Mernék fogadni, hogy te közel ellenséget soha sem láttál.

MOSCHITO. Többeket láttam földre terülve, kiket megfosztani lett volna kívánságom, de megölni semmi hajlandóságot nem éreztem magamban.

ELVIRA. Ez annyit tesz, hogy te igen gyáva vagy.

MOSCHITO. Tisztességesebben: én az emberiségnek vagyok barátja.

ELVIRA. Menjünk más dologra. Miért jössz te olly vigyázva, és véletlen? Magad érkeztél?

MOSCHITO. Nem.

ELVIRA. Ki van veled?

MOSCHITO. Az uram.

ELVIRA. Don Enrico?

MOSCHITO. És még vele egy idegen.

ELVIRA. Óh milly örömet fognak érezni atyja és huga. Megyek tüstént tudósítom őket.

MOSCHITO. Megállj.

ELVIRA. Van tehát egyéb újság is.

MOSCHITO. Lehet. De most arra kérlek, hogy fogd meg a' nyelved'. D. Enrico az egész házat véletlen akarja meglepni. Illő hogy utasításaihoz szabd magadat.

ELVIRA. Hol van ő most?

MOSCHITO. Ott kívül.

ELVIRA. Tudod-e, hogy midőn D. Enrico velünk illy játékot akar űzni, találni fog itt egy más személyt, ki ő vele ép' olly tréfát üzend.

MOSCHITO. Ki az?

ELVIRA. No csak megmondom: della Cerda herczeg.

MOSCHITO. Della Cerda herczeg?

ELVIRA. Igen.

MOSCHITO. Hol van ő?

ELVIRA. A' kisasszony' szobájában.

MOSCHITO. Mennyi ideje?

ELVIRA. Néhány perczenet óta.

MOSCHITO. Nem hazudsz?

ELVIRA. De hát miért hazudnék én neked?
's honnan ered e' feletti csudálkozásod?

MOSCHITO. A' jegyest látni-sietés hogy vi-
hette őt más felől ahhoz be?

ELVIRA. Úgy tetszik, mintha gyanus volnál,
azonban a' dolog olly természetes...

MOSCHITO. Én kívül hagytam őt. Várj csak
egy pillanatig; megyek, 's tüstént visszatérek a'
felelettel. El.

ELVIRA. Úgy látszik nincs meggyőződve,
és nagyobb csudálkozást mutat, mint érdemlené
a' körülmény. Lehet, hogy a' herczeg miután
abban egyeztek meg, mikép együtt mutassák be
magokat, ügyességét használta D. Enrico' meg-
előzésére.

ÖTÖDIK JELENÉS.

Della CERDA herczeg, D. ENRICO, ELVIRA, és
MOSCHITO.

MOSCHITO d. Enrico'hoz. Imhol ő uram. Be-
széljen vele nagyságod, és mondassa el látmányát

ELVIRA. Isten hozta nagyságodat. Ki kép-
zelte volna, hogy nagysád...

ENRICO. Hagyjuk el az udvariskodásokat.

ELVIRA. Tüstént akarja nagyságod bemutatni magát?

ENRICO. Épen nem, most még csak itt maradjunk. — Mit beszélsz te della Cerda hercegről?

ELVIRA. Ah milly jó, 's nemes lelkű gavallér ez a' herczeg!

ENRICO. Nekem arra semmi gondom. Hol láttad őt?

ELVIRA. Itt.

ENRICO. Mikor?

ELVIRA. Ez előtt egy hónappal először, tegnap előtt, ma estve, egy szóval már legalább tizenötször.

ENRICO. Della Cerda herczeget?

ELVIRA. Igen is, Cerda herczeget.

ENRICO a' herczegre néz. Mi dolog ez? fel-foghatod-e e' rejtvényt.

HERCZEG. Ki vagyok én e' szerint?

ENRICO Elvirához. 'S hihetném én mind ezeket.

ELVIRA. Tulajdon szemeivel győzze meg magát nagysád; menjen be, 's mostohája' és huga' körében fogja őt találni.

ENRICO. Magamon kívül vagyok,

HERCZEG. Mi dolog ez?

ELVIRA. Meg nem foghatom e' közös zavart. Nagyságtok előtt valami nagy ujságnak tetszik, hogy egy vőlegény siet megismerni, 's mulattatni jegyesét.

ENRICO. Igazságod van. — Cselédekkel ne tudassunk illy dolgot, melly érdekelheti becsületünket. Tetessük zavarunkat, 's lassanként hatoljunk a' titokba.

ELVIRA. Megviszem a' nagysád' haza érkeztének hírét, vagy maga teszi azt?

ENRICO. Most még halaszd el hírül adni megérkezésemet, különösen Ulrica mostohámnak; hanem a' hugomnak titkon mondd meg, hogy e' várbeli egy személy kívánna vele valami fontos tárgy felett hirtelen beszélni, azért is ne sajnáljon ide jöni.

ELVIRA. De csak mondhatok...

ENRICO. Semmit.

ELVIRA. Igen de. . .

ENRICO. Ne tudakozódjál tovább; engedelmeskedjél, hívd ide őt.

ELVIRA. Ajánlom magamát. Ez a' kezdet nem igen van inyemre; majd meglátjuk a' végét. El.

HERCZEG. Mi dolog? mi váratlan történet ez?

MOSCHITO. Bezzeg itt van még zavar! két della Cerda herczeg egy időben ugyan azon ház-

nál. Félek, hogy egy menyasszony nem lesz elegendő a' kettőnek.

ENRICO. Moschito takarodjál innét.

MOSCHITO. Parancsolatjára nagyságodnak.

ENRICO. És vigyázz, hogy egy hangot se ereszs ki szádon mind azokról, mellyeket láttál és hallottál.

MOSCHITO. Katona vagyok nagyságos uram; 's tudom mit tesz megörzeni a' szót. El.

HERCZEG. Mellyik szemtelen merészelheti bitorlani nevemet, elárulni a' vendégi just, hűséget, illy rettentő hazudsággal.

ENRICO. Akárki legyen az, ki hugom' becsületét, 's a' miénket így megalázza, fel fog fedzetetni, 's tetteért meglakol.

HERCZEG. És ha már a' csábító megelőzte húgod' szívét?

ENRICO. Húgom fertőzetlen vérből származott. Ostromoltathatik egy hívtelen által, de becstelenné soha sem lehet.

HERCZEG. Nem sok szerencsét jövedölhetek magamnak e' történetből.

ENRICO. Dühőségben vagyok, és a' békétlenség e' titkos csel' kipuhatolására...

HATODIK JELENÉS.

ELVIRA, ADELAIDE, ELŐBBIEK.

ELVIRA. Imhol Adelaide kisasszony.

ENRICO. Kedves hugom jer közelébb.

ADELAIDE. Te vagy édes bátyám? te vagy itt?

ENRICO. Igen, én vagyok, jer karjaim közé, nyilatkoztasd kevésbbé örömedet, elégítsd ki tudnivágyásomat.

ADELAIDE. Ki hitte volna, hogy te?... Ah! szívem ma valami új boldogságot jövendőt nekem!

ENRICO. Elvira! távozzál, és hagyj magunkat itt.

ELVIRA. Parancsolatjára. — Kezdek zavarba jöni. Itt valami titok rejtezik. A' szükség erénnyre késztet, 's hallgatok. El.

ADELAIDE. Mit jelent ez kedves bátyám?

ENRICO. Okom a' legigazságosabb, és ezt te magad is meg fogod vallani.

ADELAIDE. De olly zavarodtnak látszol.

ENRICO. A' vagyok, 's tőled függ, hogy ne legyek. — A' herczeghez. Imhol ő barátom, mint tetszik neked Adelaide?

HERCZEG. Kelleme, 's szépsége fenségessebbek, mint eleve képzeltem.

ADELAIDE. Mi neve ez úrnak, ki engemet meg pirit?

ENRICO. Kevés idő múlva meg fogod tudni. Mondd meg nekem, igaz-e, hogy bizonyos időtől egy ember él bizodalmaddal, 's őt jegyesül tekinted?

ADELAIDE. Miért nevezed őt egy embernek, 's nem herczegnek?

ENRICO. Mert becsét, nem czimeit akarom tudni.

ADELAIDE. Te előbb ismérted őt, mint én; te irtál nekem felőle, 's egytől egyig elő számlálád ama' hadi dicső tetteket, mellyekkel ő maga magasztaltatik mind azok által, kik ismerték; te vigasztaltál engemet általa egy boldog jövővel.

ENRICO. Meg fogod látni, hogy ellentmondok magamnak: de tudd meg... Lépcsőnként készítgessük őt, 's hagyjuk tévelygésében, hogy meg ne ijedjen. Beszélj elő nekem mindent, 's ne pirulj el. Mindent szükség tudnom. Mennyi ideje, hogy először nálad megjelent?

ADELAIDE. Már több mint egy hónapja első látogatásának. Elsőbben, midőn incognito jött, félénknek és zavarodottnak látszott. Kérdeztetve

neve felől, késett azt kijelenteni. Rám nézett, 's látszott, hogy látogatása alattomos és titokkal teljes. Én és az anyám hidegen fogadtuk őt, sürgettük, hogy nyilatkoztassa ki magát, vagy távozzék el, lovász-mestere mosolygva feltárta titkát, 's nevéen szólítá őt.

ENRICO. Della Cerda herczegnek?

ADELAIDE. Épen annak.

HERCZEG. Gyalázatos!

ENRICO. Az egész ember hogy' tetszik neked?

ADELAIDE. Épen olyan, mint festéd őt. Nemes, nyájas, szeretetre méltó, 's nagylelkű. Féltem először a' politicai nézetekből kötött szövetségtől, melly engem egy ismeretlen jeggyessel egyesítne; de miután láttam, vele beszéltem, hirtelen eloszlék félelmem, vigan szaladtam ölelni atyámat, hogy fel nem áldozta leányát, 's mutattam a' herczegnek nagy kedvem' és örvendezésemet.

HERCZEG. Millyen jó kezdet! milly szerencsés hajlandóság rám nézve! Meg halok dühödt boszuságomban.

ENRICO. Tehát szereted őt?

ADELAIDE. Igen is kedves bátyám, és az a' gondolat, hogy őt bírhatom, megelőzi boldogságomat.

HERCZEG. Jókor jöttem. Az ördög hozta ide azt az átkozott hunczfutót.

ENRICO a' herczeghez. Hallottad ezeket?

HERCZEG d. Enricohoz. Miért nem vesztetem el hallásomat e' pillanatban, hogy legalább ne tudnám szégyenemet, 's fátumomat!

ENRICO a' herczeghez. Légy csendesen! — Adelaidéhez. Húgom! nem hagyom helybe, hogy olly könnyen meg nyitád szivedet egy szerető' hízelgése, 's kellemei előtt. Egész bizonyos vagy-e hogy a' herczeggel van ügyed?

ADELAIDE. Ki merne hazudni egy olly tiszteletes név alatt, 's majmolni dicső tetteit egy herosnak, ha nem ő maga volna az?

HERCZEG. Lehet már ennél boszúsabbat hallani? magasztalása nem kétségbe esésemet növeli? Ő engem dicsér, 's más veszi hasznát!

ENRICO. Húgom! minden lehető. Mivel tudnád bizonyítani, hogy nem csalattál meg a' herczeg' megismerésében.

ADELAIDE. Az ő erényeivel.

ENRICO. Erényeivel?

ADELAIDE. Szünj meg kételkedni azok felől. Jőj, halljad lássad őt magad.

ENRICO. Nem... majd továbbad... még nincs ideje.

ADELAIDE. Ne halogasd.

ENRICO. Halljad csak... Meg fogja kezét. Micsoda gyöngy ragyog ujjadon?

ADELAIDE. Ezt...

ENRICO. Szólj.

ADELAIDE. Ezt én mátkámtól titkos jegyül kaptam; de a' ki nem engedi meg kihirdetnem ajándékát; minthogy pedig vigyázatlanságom miatt szemeid elébe akadt, nem titkolodszom előtted. Nézd itt van ő egész kellemében.

ENRICO lassan a' herczeghez. Nagy isten! mit látok!

HERCZEG. Mi az?

ENRICO. Hasonló hozzá, vagy éppen ő.

HERCZEG. Kicsoda?

ENRICO. Nézd csak!

HERCZEG. Ez a' király. Láttam őt, 's hasonló arcz-képe nálam is van.

ENRICO. Nem csalatkozom?

HERCZEG. Képes ő egy ilyen árulásra?

ENRICO Adelaidéhez. Magamon kívül vagyok. — E' hát azon jegyes, kiről beszélsz?

ADELAIDE. Igen. — De mit jelent ez a' véletlen habozás?

ENRICO. Semmit.

ADELAIDE. Talán kétségeskedel?

ENRICO. Mondom, kétségem semmi; talán még nyugodtabb vagyok. Akárki legyen szerelmed'

tárgya, ha meg mondanám is neked, ki legyen a' herczeg, ellentálhatnál-e az általad annyira magasztalt erényeknek?

ADELAIDE. Miként és miért?

ENRICO. Mindenek előtt felelj két kérdésre, 's ez elég. Szereted bátyádat?

ADELAIDE. Mint önmagamat.

ENRICO. Inkább szereted őt, mint a' herczeget?

ADELAIDE. Istenem! Engedj meg. Érzem hogy e' kettőt egyformán szeretem.

ENRICO. Meg tudok engedni e' sérelemért; de egy magasb 's méltóbb tárgyat idézek elő. Szereted becsületedet?

ADELAIDE. Nincs annak vágytársa, 's azt én elébb teszem mátkámnál, 's életemnél.

ENRICO. Szavadon foglak. Egy pillanatig se késsél. Becsületed parancsolja elfelejteni szerelmedet, 's magad' magadnak visszaadni.

ADELAIDE. Mit beszélsz bátyám?

ENRICO. Úgy van. Az ellentállás véték. Higgy bátyádnak, Engedj a' becsületnek. Reszkess! tudtadra adom, hogy szerencsétlen, 's elárulva vagy.

ADELAIDE. Ktől?

ENRICO. Szerelmed' tárgyától.

ADELAIDE. A' herczegtől?

ENRICO. Attól kit jegyessednek mondasz.

ADELAIDE. Ah istenem! képes volna ő...

ENRICO. Nem első vitéz, ki megalacso-
nyítja a' szerelmet.

ADELAIDE. És nekem...

ENRICO. Kerülnöd kell őt, 's futnod előle.

ADELAIDE. Ah istenem! milly véletlen
csapás ez? —

ENRICO. Ellentállasz becsületednek? Nem
vagy hugom, isten hozzád.

ADELAIDE. Megállj.

ENRICO. Mit akarsz?

ADELAIDE. Engedelmeskedem.

ENRICO. Még nagyobbra növeld erényedet.

ADELAIDE. Parancsolj velem.

ENRICO. Fordítsd szívedet méltóbb tárgy
felé.

ADELAIDE. Micsoda tárgy felé?

ENRICO. Nézd' őt.

ADELAIDE. Kit?

ENRICO. Ez a' jegyessed. A' heczzegre mutat.

ADELAIDE. Igen! Hát lehetséges? Milly
labirinthba taszítál engemet!

ENRICO. A' becsület' vezetése által ki sza-
badulsz abból.

ADELAIDE. Ugyan világosíts fel lega-
lább...

ENRICO. Isten hozzád; azonközben tetesd a' dolgot, és hallgass. Kevés idő' multával megtudsz mindent, reszketni fogsz az elmúlttól, 's öröm-tapsal fogadod bátyádat. Elmegy a' herczeggel.

ADELAIDE: Hol vagyok? Mit mondott? Mit hallottam? Milly zavar ez? Kinek ne higgyek? Kinek ne hajtsak szavára? A' herczeg elárul engemet!.. Más csusz bé helyette!.. Nem lehet ez... Imhol jó. Istenem! miként gyűlöljem őt! miként hagyjam el!

HETEDIK JELENÉS.

KIRÁLY, ADELAIDE, donna ULRICA.

KIRÁLY. Adelaide?

ULRICA. Mit csinálsz itt leányom?

KIRÁLY megfogja kezét. Adelaide?

ULRICA. Jegyesed nyugtalan volt, 's te tőle eltávoztál.

KIRÁLY. Hogy' foszthatta meg imádóját illy hosszú pillanatoktól?

ADELAIDE reszkedve rá néz, 's félre mondja. Nem lehetséges.

ULRICA. Nem felelsz?

ADELAIDE. Ah! e' homlok igen is nyílt, tiszta, a' csalásnak árnyéka sem közelíthet ahhoz.

KIRÁLY. Adelaide sir?

ADELAIDE. Herczeg...

ULRICA. Ki volt itt veled?

ADELAIDE. A' bátyám.

ULRICA. Kicsoda?

ADELAIDE. Enrico haza érkezett.

ULRICA. Enrico?

KIRÁLY. Mit hallok?

ULRICA. Mikor?

ADELAIDE. Csak most.

KIRÁLY. Adelaide' bátyja?

ADELAIDE. Igen is.

KIRÁLY. Jaj nekem! Milly pillanatban talál engem!

ADELAIDE. A' bátyám' neve zavarba hozza őt.

ULRICA. Sebet kapott talán?

ADELAIDE. Épen nem

KIRÁLY. Képem ismeretes előtte.

ADELAIDE. Hallgat elhalaványul.

ULRICA. Valami szerencsétlenséget hozott hírül?

ADELAIDE. Jele volna ez árulásának.

ULRICA. Felelj Adelaide.

ADELAIDE. Nem tudom. Mindig a' királyra van szeme szegezve.

ULRICA. Talán megbolondultál ... Mit bámulsz?

ADELAIDE. Fél a' bátyámtól.

ULRICA. Ez a' másik is megrémült és megzavarodott.

KIRÁLY. Hol van don Diego? Hirtelen mennem kell 's kikerülnöm a' találkozást.

ULRICA. Mi ördög bánt mind kettőtöket?

KIRÁLY. Isten hozzá szép Adelaidem.

ADELAIDE. Micsoda?

KIRÁLY. Ideje, hogy elhagyjam.

ADELAIDE. Hát elmegy a' herczeg?

KIRÁLY. A' szokott időnél tovább késtem, kötelesség hív.

ULRICA. Nem fogja köszönteni mostoha fiamat?

KIRÁLY. Máskor.

ADELAIDE. Fut; bátyámnak ígaza van.

ULRICA. Ezt az egész dolgot nem értem.

ADELAIDE. Mit kétségeskedem tovább? Imhol jele hivatásának.

KIRÁLY. Kedvesem...

ADELAIDE. Nem tudom mint vagyok.

KIRÁLY. Adja nekem kezét.

ADELAIDE. Isten a' herczeggel. El.

ULRICA. Így hagyja el jegyesét?

KIRÁLY. Tegye bizonyossá nagysád szeretetem felől... mondja: én csak érte élek... Senki nem vetekedhetik azon szívért, melyet ő nekem ajánlott... Imádom őt, 's kívánom, hogy ő

is imádjon engemet. Legyen Ulrica helyettesem e' dologban, és ha kedves előtte életem, oltalmazza minden gyalázattól e' tüzet, becsületem' 's hűségemet. El.

ULRICA. Elrémülök. Mit jelent ez? Valami szerelemföltés jött itt közbe. Engemet illet orvoslása. A' hērczeg el akar menpi. Nem nem mehet; sietek tartóztatni őt, 's itt maradand. Adelaidét lepirongatom. Ezután futok Enrico' ölelésére, kinek bár csak mostohája vagyok, még is annyira kedves előttem, mintha tulajdon fiam volna.

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

D. ENRICO, és a' HERCZEG.

ENRICO. Láttam őt a' szomszéd szobából az erkélyen menni atyámmal. Nincs többé kétségem. Szerencsétlenségünkre a' király.

HERCZEG. Mit gondolsz don Enrico?

ENRICO. Boszut állok a' királyon.

HERCZEG. Merészelnéd ezt tenni egy király' személyén?

ENRICO. Ha nem király volna, kardomat e' pillanatban vérével főröszténém gyaláztatásomért: de védelmére szolgál a' tisztelet, mellyel nekie, bár milly vétkes legyen is, tartozunk.

HERCZEG. Millyen fegyverekkel reményled hát boszuállásodat.

ENRICO. Ugyanazokkal, mellyeket ellenünk fordita. Fontolgatám a' dolgot, 's úgy látszik megsegényenithetjük őt a' nélkül, hogy a' gyaláztatból, mellyet végbeviszen, nagy zajgást okoznánk; segiteni fogsz engemet, 's boszuállásomnak társa és szolgálja léssesz.

HERCZEG. Ne tegyük ki magunkat veszedelemnek!

ENRICO. Semmi veszedelem. Csak bátor légy segíteni. Ismer téged D. Pedro?

HERCZEG. Egy évvel ez előtt láttam, midőn tronusába lépett, 's a' hűség' esküjét nekie tettem. A' nagy tolongásban nehezen volt ideje tekintetét rám függeszteni. Az időtől fogva engemet nem láthatott, mivel atyám' magányába siettem vonulni, ki mint a' tied is, kihuzta magát az udvar' lármái és kellemetlenségei közül.

ENRICO. Helyén van a' dolog. Én több ízben láttam őt a' nélkül, hogy méltatott volna megismerni. Igy sokkal könnyebb a' csalárdot meglepni, 's tudatni vele, milly keserves a' csalódás annak, kit érdekel.

HERCZEG. Engedj meg barátom. Miért nem nyilatkoztatsz ki tüstént mindent atyádnak, csendesen ki szabadítva őt tévelygéséből.

ENRICO. Csendesen? Nem ismered jól atyámat. A' becsület' tárgyában sokkal hevesebb, bátrabb ő mint én, és talán semmi személy különbséget nem ismerne. Ne engedjük öregségét egy illy bajos zavarba rohanni, kerüljük ki boszúsága' veszedelmét. Hozzá hasonlóan vagyok sértve. Véték, vagy erény, elhatározott vagyok. Engemet, 's minket illet elfogadni e' boszulás' terhét, melly ke-

vésbbé veszedelmes, 's inkább tetszik, ha önkezünk vitte véghez. El.

MÁSODIK JELENÉS.

KIRÁLY, D. FERNANDO, és D. DIEGO.

FERNANDO a' királyhoz. A' herczeg engemet ki akart kerülni, megfosztott volna azon vizsgáztatástól, hogy láthassam; de ügyesebb valék a' herczegnél. Megfogtam, és sietését azzal szándékom megboszulni, hogy holnapig itt kell maradnia. Azonközben, míg a' vacsora elkészül, hálálkodni kívántam, 's együtt lenni a' herczeggel.

KIRÁLY. Barátságos fogadtatásom legszebb próbája a' gróf' jóságának.

FERNANDO. Kevés időre megjő az én szokott társalkodásom: most feleljen a' herczeg nyiltan: hogy' tetszik leányom?

KIRÁLY. Szépsége, és erényei egy király' udvarlásaira sem méltatlanok.

FERNANDO. Óh kíváncsi 's állhatatlan ifjuság! A' herczeg nem bízott két atya' gondoskodásiban, kik megállapíták gyermekeik' boldogságát. Áldozatról vala kétes, és mint ösmeretlen jött biztosítani magát sorsa felől. Megengedem a' herczegnek e' titkos látogatásokat. Nőm bizonyóssá tett szerénysége - 's azon benyomásról, melyet ez o-

kozott leányomban. Kedves szeretett gyermekem! Leányom' boldogítása által engemet is boldoggá teszsz; ez egyedüli kegyet kértem az égtől, mielőtt koporsómba szállanék.

DIEGO. Félek, a' boldogság nem sokáig tart, ha megtudja, kivel beszél.

KIRÁLY. Érzem, elhagy szabadságom, 's nem tudok neki felelni.

FERNANDO. Mikor az ég' sugallásából Adelaidét a' herczeg' nőjeül határoztam, bizonyos valék nem csalatkozásom felől, és a' nélkül, hogy ismerém vala kegyedet, meggyőződtem, miként egy olly nemes apának, 's nagy lelkű barátomnak fija, annak minden erényeivel bír: a' kegyed atyja ugyan illy bizakodással volt leányom iránt. Örömemre szolgál, hogy bizodalmunkat megáldá az ég.

KIRÁLY. Szavai, jósága milly mardosásokat ébresztenek keblemben, 's milly zavarban lelem magamat általam történt csalatása miatt?

FERNANDO. Hogy örömemnek semmi hja ne lenne, fiam is megérkezett. Nem sokára keblemhez szorítom őt, ki a' kegyed' ölelésére karjait fogja terjeszteni.

DIEGO. Ez az elhatározó időpont. Ha rá ismernek a' királyra, szép hálóba kerültünk.

FERNANDO. Ki van ott? A' topogásokról úgy veszem észre, szegény emberek. Engedelmet

kérek. Az ajtó felé megy. Jertek, jertek csak barátim!

HARMADIK JELENÉS.

RAJMONDO, RODRIGO, várbeli LAKOSOK,
és az ELŐBBIEK.

DIEGO. Mi érdem-pénzesek ezek?

KIRÁLY. Mi fele emberek ezek?

FERNANDO a' királyhoz. Barátim, testvéreim, udvari embereim, vagy a' mint akarom. Ne piruljon el a' herczeg társalkodásokért. Külsejök keveset mutat, de szívök jobb, 's nemesebb a' király' minden szolgái - 's barátjaiénál. Üljetek le mindnyájan, 's éljetek szabadságatokkal. Ez az én vőm.

RAJMONDO. Kiról olly kedvezőleg beszélt a' gróf nekünk?

RODRIGO. Della Cerda herczeg?

RAJMONDO. Örülök hogy van szerencsém.

RODRIGO. Az isten segítse a' herczeget.

FERNANDO a' királyhoz. Ne féljen ám kegyed, hogy ezek' udvarlásában hizelgés, vagy hivatalság lappangjon. Szeretnek ők engem, 's úgy beszélnek mint éreznek.

RODRIGO. Fernando a' mi atyánk.

RAJMONDO. Oltalmazónk; ha szerencsétlenség nyom bennünket, siet segítségünkre; ha szükség szorongat, nem várja esedezésinket, keze kész balsamot hinteni a' sebekre, melyeket a' bal sors okozott.

RODRIGO. Százszorta jobb a' királynál.

DIEGO. Ez a' beszéd bizonyosan nem tesszik **D. Pedronak.**

FERNANDO. Hallja őket kegyed? Látta volna csak velem együtt fiatal korukban, midőn don **Sanchez** király, mint most don **Pedro** felszólítá vasalusait alsó Navarrában jusainak védelmére, milly 'készek valának követni engemet! Mint oroszlán bátorságúak ragyogó pánczélukba zárkozva vezérletem alatt több évekig éreztették karjok' erejét a' lázadókkal. Mindnyájan az ütközetek' dicső maradványai, a' haza' 's király' hiv szolgái ezek, 's még is roszul jutalmaztattak. A' király megfélejtkezett rólok, nekem kell őket gyámolítanom. Többen voltak száznál, 's nagyobb részöknek, kik már a' föld' kebelében nyugosznak, én magam zártam be szemeit. Béke, 's nyugalom az előttem tisztelt, 's kedves hamvakra!

KIRÁLY. Mint látom don Fernando igen meg van elégedve sorsával.

FERNANDO. 'S ezért hálát adok az egeknek!

KIRÁLY. Mennyi ideje, hogy e' várba vonult?

FERNANDO. Húsz évek teltek el, mióta az udvar' zajgásairól lemondtam. Nem találtam másutt, csak itt igaz boldogságot, hol úgy szólva uralkodom kevés jobbágyaimon, sokkal inkább szeretettelve, 's csendesebben mint a' király' ragyogó lakának fényei közt.

KIRÁLY. Én is tudom, hogy don Sanchez a' grófot szerette.

FERNANDO. A' mennyire teheti egy király.

KIRÁLY. Hát talán a' királyok nem szeretnek más emberekhez hasonlóan?

FERNANDO. Nem, fiam.

KIRÁLY. Miért?

FERNANDO. Mert nem ismerhetik meg alaposan jó barátjaikat.

KIRÁLY. Ha don Pedro ismerné a' grófot, több tekintettel volna iránta.

FERNANDO. Don Pedro? ugyan mit beszél kegyed?

KIRÁLY. Kétkedik kegyed a' felől?

FERNANDO. Don Pedro gyűlölné egy őznek hívségét 's tanácsára nem méltatná.

KIRÁLY. Mi szempontból állítja ezt a' gróf?

FERNANDO. Ne okoskodjunk illy magas tárgyról, 's bizzuk őt rendeltetésére.

DIEGO. Jobb is.

KIRÁLY. Talán gyűlöli őt d. Fernando?

FERNANDO. Én, őt? kész vagyok érette feláldozni életemet.

KIRÁLY. Mi hát?

FERNANDO. Szeretem őt, és szánom.

KIRÁLY. D. Pedro tehát nem jó király?

FERNANDO. Erről szólok kegyed 's e' barátim' körében, mellyen kívül vétek volna zugalódni egy fejedelem' fogvatkozásiról; miket a' hiv jobbágy kötelessége szerint elfödöz. Tisztelettel tartozunk' iránta, 's vakmerőség volna őt megítélni. Csak mivel őt szeretem, ki kell mondanom legalább e' biztos társaságban súlyos fájdalmamat, mellyet tévelyedései, 's gyengeségei miatt érzek.

KIRÁLY. Mik azok?

FERNANDO. Mióta királyi székét elfoglalta, mondja kegyed, szóljon önmaga: mi nagylelkű cselekedet különbözteti őt. Tudom jól, hogy az ég minden ajándékival megáldotta, miket csak egy nagy király kívánhat; de ő azokkal visszaél, feledésbe mennek előtte, hogy önkényeit teljesíttesse, mellyek őt lealacsonyítják, 's becstelenné teszik.

KIRÁLY. Én nem tudok illy nagy vétkét.

FERNANDO. Hallja hát kegyed dicső tetteit: országának egyik szögletétől másikig futkos, a' nőszemélyek iránti zabolátlan, 's tilos szenvedelmével; örömet kioltja elsőbb kaland-szerelmét, 's tüstént másik ébredesz benne. Egyik leányra rá un, 's másikat veszi üldözőbe, és így száz meg száz kaladokba rohan, melyek őt leacsonyítják. Mindenüvé eljut. Minden jó atya fél, hogy véletlen megjelenése bajt hoz házára a' leányok' becsülete önkényei miatt a' gonosz nyelv' rágalmazásinak tétetik ki.

KIRÁLY. Oh istenem! Milly seb ez! Hogy rejtezzem el pironsági elől, ha rám ismér?

RODRIGO. Ez nagy véték! A' király igazság' és erkölcs' tüköre legyen.

RAJMONDO. Azon fejedelmet, ki a' becsületre nem tekint, nem védelmezi az ég. Gyakran küldi reá 's jobbágyaira csapását, melynek aztán egyedül ő oka.

KIRÁLY. Gyakran hallottam beszélni, hogy a' király hasznára akarja fordítani azt, mit a' rágalmazó nyelv neki vétkül tulajdonít; hogy több tisztességes leányok közt egy jegyest keres, kit trónjába emeljen; de nehogy a' csomó' megoldása olyan legyen, mi neki boldogságot nem szerezne, mindegyik' erényeit ki akarja tanulni, miként

a' választásban ne tévedjen, 's az érdemesb nyerjen elsőbbséget.

FERNANDO. De hát minek az a' gyakori ösméretlenül 's csalással való megjelenés? 's majd megismértetvén, szégyenben és gyalázatban hagyja az elsőbb kedveltet, minthia ez azt érdemlené.

KIRÁLY. Mennyi hasznót nem vesz egy király, olykor meghazudtolva magát?

FERNANDO. Bár milly nagy legyen e' haszon, nem hasonlítható a' hazudság' szégyenével. Az igazi nagyság' elveihez ragaszkodjunk; ha az igazság elveszett volna e' földről, a' királyok' szájában 's arczán kellene annak feltaláltatnia. Még csak tréfából se hazudjanak ők; mert ha egyszer hazudságon kaphatnak, ki, hol, és mikor fog nekik hinni? Ne csalatkozzék kegyed. D. Pedrot nem védheti.

KIRÁLY. Mennyire sebesít engem ez az ember! és millyen boszuság nélkül hallom most legelőször a' nyílt és egyenes igazságot!

DIEGO. Jól esik; miért piszkálja a' darázs-fészket; úgy kell!

KIRÁLY. Ugyan miért nincs a' gróf ő mellett.

FERNANDO. Nincs rá szükség, mondtam kegyednek.

KIRÁLY. Miért?

FERNANDO. Mert elég sok udvari hizelkedők is vannak mellette. Ezek az ő jóslói, engemet ő megvetne.

KIRÁLY don Diegora néz.

DIEGO. Értem engemet illet. De van gyomrom megemészteni.

RODRIGO. Úgy van uram, 's ez igen is igaz.

RAJMONDO. D. Pedro megcsalatott, vagy az kíván lenni.

KIRÁLY Rajmondo - és Rodrigohoz. Megengedjétek barátim! Én hiszek D. Fernandonak, de a' ti szíves helyben hagyástok a' király iránti gyűlölségnek, 's kevés szeretetnek gyanuját vonhatja maga után.

RAJMONDO feláll 's a' király felé megy. Én nem szeretem a' királyt? Nézze a' herczeg, ezen sebeket (feltárja mejét) kaptam én don Sanchez' becsületeért. Ha don Pedronak is szüksége lésszen, bár öreg vagyok, csak parancsoljon, kész vagyok lábainál kiontani minden véretem.

KIRÁLY. Csendesedjél.

RAJMONDO. Becsületem szólott. Nyugodtan vagyok uram. Leül.

KIRÁLY. Megnémulok.

FERNANDO a' királyhoz. Mit mond ezekre kegyed? Ha a' király ismerné alattvalóinak ér-

zelmét, nem kevélyebb volna-e mind azon elpühult 's megromlott uraknál, kik őt körül vesznek?

KIRÁLY. Bizonyos a' gróf, hogy e' beszélgetés előbb utóbb a' király' fülébe nem megy?

FERNANDO. Nevetnem kell. Ha csak a' szél oda nem viszi.

RODRIGO. Vagy a' herczeg fárasztja magát megvitelével.

RAJMONDO. Ez esetben kérjük, legyen kegyes elhallgatni némellyeket a' mondottakból.

FERNANDO. Már mondtam: hagyjuk félbe a' király' fontolgtatását, 's beszéljünk közelebb érdekű tárgyakról. Ugyan mit csinál a' fiam? Hol tartózkodik? Tudja, miként szeretem. Miért késelteti örömeimet megölelésében?

DIEGO. Adná isten a' mi bátorságunkra, hogy soha elő ne jőne.

FERNANDO. De imé jó kedves Adelaidem, és donna Ulrice.

NEGYEDIK JELENÉS.

ADELAIDE, donna ULRICA és az ELŐBBIEK.

FERNANDO. Jer leányom! téged látni igen kedves és andalító atyád' szemeinek. Nézd boldogságot, 's lásd a' személyeket, kiknek vigasz-

talást szerzesz. Jelenléted mindeneket vidámit, 's hasonlóan bátyádnak is örömet szerez.

ADELAIDE megcsókolja kezét. Atyám!

FERNANDO. Csalátkozom, vagy mégis igaz? Te nem látszol olly vidámnak... sőt... Nézz fel egy keveset. Mi bajod? Szemeid zavarosak. Sirtál talán leányom? És ha sirtál, öröm- vagy fájdalmi könnyeket hullattál-e?

ULRICA. Miért kérdezősködöl olly mélyen egy leányka' szemei felől? Sir, vagy örül, arra neked ne legyen gondod. Az illy csekélységek' fürkészése reám tartozik, asszonyokat illet ez. A' férfiaknak nem kell efféle titkokat tudniok.

FERNANDO. Jól vigyázz leányom! én arczodon semmi gyötrellem-jegyeket nem akarok látni. Mit mond majd herczeg jegyessed? Szereted a' herczeget? Mondj igazat? Értesz-e iránta igaz hajlandóságot?

ADELAIDE. Le néz.

FERNANDO. Ne pirulj, ne... Ej hamis! értettelek. Szem alatt néztél reá. Nézd csak nyilván. Engedd, hogy ítéljek én is azon gyönyörről, mellyet látása éleszt benned. Istenem! mit látok? Mi ellenkezés ez? Másodszor is könnyük gördülnek szemeidből.

KIRÁLY. Egy kevés időtül egészen megzavarodott. Mi lehet ennek oka? Talán bátyja..

FERNANDO. Honnan erednek e' könyük?

ULRICA. Óh ne légy olly tudni vágyó. Erednek, erednek... erednek miattad, ki mindent tudni akarsz.

FERNANDO. Miattam?

ULRICA. Igen is férjem!... Bizonyos kérdéseket teszesz elébe... Mit akarsz hogy azokra feleljen.

FERNANDO. Mindent könnyűen kívül... De nőm már ollyan teremtes: semmit sem akarua velem tudatni, mintha én nem is tartoznám a' házhoz, 's ő volna leányom' önkényű ura... Szóljon a' herczeg. Talán kegyed az oka leányom' sirásának.

KIRÁLY. Én gróf ur?

ULRICA. Szükség eleget tenni, máskép vége nem lesz... Ez annyit tesz hogy a' szerelem győz, 's előlépéseket csinál... de valami habozás, 's valami idegenkedés vegyült közbe.

FERNANDO. Mi okból idegenkedés?

ULRICA. Olly dolgok miatt, melyeket a' szerelmesek könnyebben éreznek, mint kifejezhetnek.

FERNANDO. Nem, leányom! nem jól van a' dolog. Halld meg, ha boldogul akarsz élni... 's a' mit leányomnak mondok, vőm is értsen róla... fogadd el e' szabályt: Mihelyt izetlenséget veszesz észre, a' helyett, hogy titkon ápolnád azt,

kérdezd meg a' felől hitvesedet. Ha e' nem helyes a' csalódásnak nem fogsz helyt adni: ha igazad volna, a' hirtelen együttbeszélés megengeszteli, sőt erősbbíti a' szeretetet; ha eltitkolod, 's el nem oszlatod kedvetlenséged' okát, lassanként gyűlölség ered, 's ebből boldogtalanság. Vigyázz hát, ne veszítsd el bizodalmit kedvetlenséged' tárgyának.

ULRICA. Ej! a' szerelemnek nincs szüksége illy jóslatokra; ha szükségből néha kitér is az utból, inkább praxis, mint theoria igazítja azt ismét helyre. De megmondtam már hogy itt semmi baj. Férjem az árnyékokat is testnek gondoltatja sophismáival, 's mindentől retteg.

FERNANDO. Ejnye be ördög egy asszony! Szünj már valahára.

KIRÁLY. Zavarom olly nagy, 's gyanum olly erős, hogy nem akarnám...

ÖTÖDIK JELENÉS.

MOSCHITO, ELŐBBIEK.

MOSCHITO. Itt vagyunk.

FERNANDO. Kedves Moschito!

MOSCHITO. Csókolom kezeit nagysádnak, 's fiját épségben, és egészségben adom vissza.

KIRÁLY. Itt a' pillanat, melytől én reszeketek.

DIEGO. Ha nem azok volnánk, a' mik vagyunk, milly szép alkalom lenne ez derakason megverettetnünk.

FERNANDO. Óhajtja velem az örömet, hogy megláthassam. Hol van? Miért késik?

MOSCHITO. Imhol jó uram.

HATODIK JELENÉS.

D. ENRICO, HERCZEG, ELŐBBIEK.

FERNANDO. Óh fiam!

ENRICO. Atyám!

FERNANDO. Jer karjaim közé kedves Enricom! felényire sem lehetsz te képes azon örömré, melyet én érzek, midőn téged keblemhez szorítalak.

ENRICO. Bár az atyai szeretet természet szerint felülmulja a' fiui gyengéd érzelmet, senki-
nek sem engedek én mégis atyám' viszonyszeretében elsőbbséget.

FERNANDO. Elhiszem. Milly véletlen nem gondolt öröm ez! Minek tulajdonítsam e' reménytelen megérkezést?

ENRICO. Hugom' közelgető menyekzője' fontosságának.

FERNANDO. Értem... Óh milly jókor jössz a' köz-örömbe vegyülni! Nem gondoltad volna,

hogy itt... Nem ötlött még szemed elébe?... Ő várja, hogy karjaim közül ki szabadulj, a' magáéit tárandó ki tenéked. Nézd csak őt..

ENRICO. Kit?

DIEGO. Reszketek.

FERNANDO. Azt hívém, hogy láttad őt másutt.

ENRICO a' királyhoz. Méltóztassék kinyilatkoztatni magát.

KIRÁLY. Újjá lettem.

DIEGO. Hála istennek! nem ismer bennünket.

FERNANDO. Ajánlom neked kívánatink' tárgyát, 's boldogságunk' szerzőjét.

ENRICO. Engedjen meg atyám, hogy minden hosszas formatartás nélkül egy venleget mutatok be, ki lakunkat jelenlétével szerencsésíteni méltóztatott.

FERNANDO. Imhol Adelaide' jegyese! Della Cerda herczeg. Bemutatja neki a' királyt.

ENRICO. Ő az?

FERNANDO. Igen.

ENRICO. Imé hát don Pedro. Tisztelet Navarra' királyának! Bemutatja atyjának a' herczeget.

ADELAIDE. Nagy isten!

FERNANDO. A' király!

DIEGO. Micsoda merészség!

KIRÁLY. Mit hallok!

FERNANDO. Felséged! Milly határtalan bámulásom, 's örömem! Ah sire! mennyire nem érdemlett tiszteltetés ez!... Engedje meg lábaihoz borulnom....

ENRICO. Hagyják el atyám és mindnyájan a' határtalan örömlármákat. A' király nem fogadja azokat. Ő mint barát jött részt venni a' közörmében, nem szabadságunkat megszorítani. Kiván minden megkülönböztetést elfeledtetni, 's magát velünk egyenlőnek tekintetni.

DIEGO. Mi új zavar ez?

KIRÁLY. Ki lehet olly vakmerő, hogy elfelejtve a' tiszteletet... De lássuk mi lesz e' dologból.

FERNANDO. Első-kötelességünk engedelmeskedni felségednek. Méltóztatnék még is legalább...

ENRICO. Vacsorán itt marad, 's ez éjen nálunk fog hálni.

HERCZEG d. Enricohoz. D. Pedro rám néz és reszket. A' kísértet olly nagy...

ENRICO. Bár összeroskadtatná őt, 's megtanítaná nem hazudni.

ULRICA. Nem tetszik hogy illy roszul öltözve talált, e' kevés becsületemre válik.

ENRICO. Meg fogja tudni atyám a' király' jövetelének okát. Azonközben szobákat készíttettem számára. Menjünk kísérvük szállására őt.

FERNANDO. Engedjen meg felséged, hogy én legyek első szolgája. Óh sire, felséged az, kit én húsz évvel ez előtt mint gyermeket szorítottam keblemhez, és most... Nem reményltem azt a' szerencsét, hogy valaha láthassam.

ENRICO. Menjünk.

FERNANDO. Hitvesem, fiam, vőm jertek kísérvük őt, ti pedig mindnyájan olvadjatok örömmé, 's tapsoljatok e' váratlan szerencsének. Elmenekülök Enricoval, és a' herczeggel.

ULRICA. Hagyd el leányom szomorúságodat 's légy ismét vig. E' történet ránk nézve jót jövendől. El.

ADELAIDE. Én szerencsétlen! Ez azon jegyes, kit akar a' bátyám általam szerettetni! Istenem! sorsom gonoszbúl. Nem értem őt, nem nem értem magamat. El.

MOSCHITO. Ördög és pokol! ez a' király? az úton még is úgy adták értesemre, hogy... Csekélység! De hallgass. Épen nincs kedvemre, hogy előtte némelly hamisságokat beszéltem... Bezzeg ha visszaemlékezik azokra, akkor lesz a' hadd el hadd!

RAJMONDO. A' király!

RODRIGO. Mi véletlen eset ez!

RAJMONDO. Ha egyszer mondják... A' királyhoz. Uram! mi farkasról beszéltünk, 's ő épen a' kert alatt járt.

RODRIGO. Ha hallott volna bennünket!

DIEGO Rajmondohoz, és Rodrigohoz. Ideje, hogy megújítsátok neki leczkéiteket.

RAJMONDO. Az isten legyen irgalmas, kegyelmes, hogy ezek a' falak ne szóljanak.

RODRIGO. A' herczeg nem teszi neki jobbagyi tisztelkedését?

KIRÁLY. Nem.

RAJMONDO. Isten maradjon herczegségedel. Óh de szép történet!

RODRIGO. Megyek, elbeszélem feleségemnek. Elmennek.

KIRÁLY. Diego?	} egymásra néznek.
DIEGO. Uram?	

KIRÁLY. Álom ez?

DIEGO. Nekem igaznak látszik.

KIRÁLY. Annyira megrémültem.

DIEGO. Ez már rosszabb dolog, mint della Cerda herczeggé lenni!

KIRÁLY. Ki lehet az a' vakmerő!

DIEGO. Kevés nem volt neki elég. Minden hoszas czerimonia nélkül királylyá tette magát.

KIRÁLY. A' bámulás és zavar nem engednek annyi nyugalmat, hogy ítéletet hozzak. Mitok ez? Most tettetni kell a' dolgot. Tartsuk szemmel közélről e' jó királyt, és tudjuk meg, ha lehet, hova czélzanak kísértései? Elmennek.

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Néhány öltözött inasok jönnek, mennek, kosarat, tárczát kávéval, 's üvegekkel tartva kezökben.

MOSCHITO jó hátulról.

MOSCHITO az inasokhoz. Derék fiúk! Lát-szik hogy a' táborban nem vesztettétek el eleven-ségteket, 's ügyesen tudtok szolgálni. Egy inashoz ki gyertyát hoz. Hova viszed a' gyertyákat.

INAS. A' király' számára rendelt szobába.

MOSCHITO. Add ide, majd be viszem én, ti várjátok itt a' további parancsolatokat, 's innét meg ne mozduljatok. A' király' lakása felé mén.

MÁSODIK JELENÉS.

ELVIRA, ELŐBBIEK.

MOSCHITO. Ez estvén Elvira is sokat fáradozott.

ELVIRA. A' hol a' dolog jól akar menni, oda asszony szükséges.

MOSCHITO. Óh a' derék asszony-nem! Jó vagy rossz foglalatosság forog fenn, az asszonyoknak mindenütt ott kell törni nyakokat. El.

HARMADIK JELENÉS.

ULRICA, ADELAIDE, ELŐBBIEK.

ULRICA. Térjünk vissza leányom, szerencsére a' király minden udvarlástól felszabadít bennünket.

NEGYEDIK JELENÉS.

D. FERNANDO, ELŐBBIEK, később MOSCHITO.

ULRICA. Alig vártam már végét a' vacsorának. Végetlen büntetés volt az asztalnál ülnöm ez öltözetben, annyival inkább pedig, mivel a' király olykor kedvező tekintetet vete reám. Igyekszem, hogy holnap csinosabb legyek.

FERNANDO. A' meglepés és az idő' rövidsége ez estén elég mentségünk. De holnap helybehagyásom szerint is szükség megkülönböztetni magunkat, 's bár felséges vendégünk' jósága feloldoz a' sok czerimoniától; az illendőség mindazáltal, és kötelességünk kívánják, hogy minden lehető módon nyilatkoztassuk örömünk' 's hálánkat.

ULRICA. Bizd rám. Engedd, hogy én gondoskodjam, válaszszak, rendeljek, 's holnap te magad is meggyőződöl jó izlésem 's tehetségem felől. Elvira! jer meghallani parancsolatimat. Leányom kövess engemet. El.

ADELAIDE. Istenem, ugyan mi leszen belőlem! El.

MOSCHITO. Uram!

FERNANDO. A' szobák jó rendben vannak?

MOSCHITO. Tükrökként fénylenek.

FERNANDO a' szolgákhoz. Jó emberek ajánlom magamat figyelmetekbe, 's vigyázástok alá. Éleszszeretők buzgoságtokat, semmi fogyatozás ne legyen; vigyázatok mint illik ide lent, és a' király' előszobájában ez éjen. Holnap én is korán fölkelek 's egyesitem gondjaimat tieitekkel. Tüjétek el e' kis alkalmatlanságot, így mind inkább megnyeritek szeretetemet 's oltalmamat. El.

ELVIRA. Derék Moschito! Te a' királylyal jöttél, 's még sem mondtad nekem.

MOSCHITO. Mit tudnék mondani, ha velem azt hitetik el, hogy a' feje fekete?

ELVIRA. Te csak hamiskodol.

MOSCHITO. Gondolhatod hogy ha tudom a' dolgot, nyelvem épen olly hosszú mint a' tied, lett volna bizodalnam veled közleni.

ELVIRA. Nem beszélek többet.

MOSCHITO. Pedig még tudok egy szép új-ságot.

ELVIRA. Szébbet mondok én neked.

MOSCHITO. Mit?

ELVIRA. A' király szerelmes lett principá-
lisnémba.

MOSCHITO. Ulrica asszonyba?

ELVIRA. Ördög! Ugyan van eszed?

MOSCHITO. Adelaidébe?

ELVIRA. Igen.

MOSCHITO. Kutya láncz szette vettét! Most
értem, 's mit fog mondani a' herczeg?

ELVIRA. Ki tudja!

MOSCHITO. Hogy' eshetik ez, ha a' király
Adelaide kisasszonyt soha sem látta?

ELVIRA. Ez az, mit én sem értek.

MOSCHITO. Még is... mit is kell gondol-
nom... igen leányasszony! előttem nem lehetetlen.

ELVIRA. Miként?

MOSCHITO. Nem igaz-e hogy a' királyok-
nak hoszu karjok van: mindenüvé elérnek?

ELVIRA. Úgy mondják.

MOSCHITO. Látások is ilyen: mindent lát-
nak, 's mindenüvé behatnak mesziről is.

ELVIRA. Meg lehet.

MOSCHITO. Hát Adelaide mit mond?

ELVIRA. Semmit. Zavarodott, hallgat, 's
olyan mint egy eszeveszett.

MOSCHITO. Íme jó a' herczeg.

ELVIRA. Szegény! már kezdem sajnálni.

ÖTÖDIK JELENÉS.

KIRÁLY, D. DIEGO, és az ELŐBBIEK.

KIRÁLY. Elvira! mondd Adelaidének, hogy vele igen sürgetős beszélni valom van.

ELVIRA. Fájdalmasan esik azt felelnem, hogy nem lehet.

KIRÁLY. Miért?

ELVIRA. Mert épen az a' parancsolat, hogy a' herczeget be ne bocsássam.

KIRÁLY. Ki parancsolta ezt?

ELVIRA. A' kisasszony, és bátyja.

KIRÁLY. A' kisasszony?

ELVIRA. Én magam is megvallom, hogy az előbbiekhez képest a' dolog egy kevésbé boszantó.

KIRÁLY. Tehette ő ezt?

ELVIRA. Történhető dolog: nem első eset ez, hogy a' legmélyebb szerelem is véletlen elváláson végződjék.

KIRÁLY. Háládatlan!

ELVIRA. Mondjon a' herczeg a' mit akar. Engedjen meg, megyek kisasszonyomhoz. Szolgálója herczegségednek. El.

DIEGO. Imé egy másik újság.

MOSCHITO. Még pedig a' gonoszabb. El akar menni.

KIRÁLY Moschitához. Megállj!

MOSCHITO. Itt vagyok.

KIRÁLY. Ki vagy te?

MOSCHITO. Rám nézve külsőképen katona vagyok, valósággal pedig don Enrico' inasa.

KIRÁLY. Épen veled akarok beszélni.

MOSCHITO. Engem becsületes embernek fog találni uraságod. Hála istennek nyelvem nincs leragadva, 's röviden kimagyarázom magamat.

KIRÁLY. Tudod-e e' rendelés' okát?

MOSCHITO. Igen is herczeg uram.

KIRÁLY. Mit tehát?

MOSCHITO. Azt, hogy a' király szerelmes lett Adelaide kisasszonyba, 's maga akarja azt nőül venni.

KIRÁLY. Mi' jusán?

MOSCHITO. Eme' példabeszéd' jusán: hogy a' nagy hal elnyeli a' kisebbet. Csak nem olly hájfejű a' herczeg, hogy ne tudná: miként egy király mindent meg tehet, a' mit akar.

KIRÁLY. És ki ez a' király?

MOSCHITO. Éjnye de szép kérdés? valóban nevetséges. Mit felelhessek már erre? A' király király, és egy király nem lehet más, mint király.

KIRÁLY. Hol találkoztatok vele?

MOSCHITO. A' táborban, a' honnét ide incognito utazott.

KIRÁLY. Incognito?

MOSCHITO. Igenis uram.

KIRÁLY. Mi név alatt?

MOSCHITO. Mi név alatt? Most jut eszembe, hogy sokat is fecsegetem, 's azt nem kelle vala tennem. Elég ennyi. Szolgája herczegségednek.

KIRÁLY. Várj csak.

MOSCHITO. Nem lehet.

KIRÁLY. Csupán egy szóra.

MOSCHITO. Ne kérdezzen tovább herczegséged. Titkos ember vagyok, 's tudom tartozásomat. El.

DIEGO. Tartóztassuk le erőszakkal, 's vegyünk ki belőle mindent.

KIRÁLY. A' házat zavarba nem hozhatjuk... Nincs tovább kétség, hogy ezek vagy árulást koholnak, vagy rám ismertek. Mit mondasz Diego?

DIEGO. Boszankodom, hogy akad olly vakmerő jobbagy, ki fölvenni, 's megszeptségteleníteni merészli a' király' szent nevét, - olly bűntárs, ki őt gyámolítja, és védi ez istentelen merészletben. Minden egyéb csekélység egy illy bűnhöz képest.

KIRÁLY. Mit tanácsolnál nekem?

DIEGO. Emelje föl felséged rettentő kezét,
's szórja a' bűnösökre dühös mennykövét.

KIRÁLY. Hát Adelaide?

DIEGO. Sülyeszse vissza semmiségébe, 's
hagyja ide.

KIRÁLY. Miután már elcsábítottam...

DIEGO. Felséged is elcsábított.

KIRÁLY. Miután annyi erények, mellyeket
csudáltam...

DIEGO. Mit dicsekszik felséged egy szerel-
mes' erényeivel? Külsőképen szép álarczok, való-
sággal pedig semmi becsüek.

KIRÁLY. Rangja...

DIEGO. Csak nem hasonlítható felségedéhez.

KIRÁLY. Szeretetem...

DIEGO. Mulatságára, nem törbe ejtésére
szolgál felségednek.

KIRÁLY. Igen de ha barátságom az ő jó
hírére homályt vet!

DIEGO. A' király' barátsága dicsekvés egy
alattvalót tekintve.

KIRÁLY. E' csalás...

DIEGO. Tréfaság.

KIRÁLY. Becsületem...?

DIEGO. Egy király' becsülete nem szenved
olly hirtelen csorbát; nézi az emberi gyengesége-
ket, neveti, 's azokon győzedelmeskedik.

KIRÁLY. Tehát...

DIEGO. Hagyja el felséged Adelaidét, 's büntesse gyalázóit.

KIRÁLY. Milly mérget csepegtetnek mellembe szavaid? Alávaló! Rád hallgattam, 's elcsábítottam. Mit mondasz? Don Fernando' pironásai felébresztenek engem. Hallottad-e királyainak e' szabad barátját? Nem egy vagy-e te azon tanácsosok közül, kiket ő az uralkodók' megvesztegetőinek, 's a' trónus' gaz becsstelenségeinek nevezett? Hogyan, te tréfából magasztalod előttem egy dáma' jó nevének kisebbitését, kinek mint jegyest mutatom be magamat, 's kit mint fejedelem elárulnék? Mást büntessenek meg egy hazudságért, melybe te vezettél engemet, 's az alacsonyság' helyrehozása kedvéért zsarnokként cselekedjem, elnyomva az ártatlanokat, kik áldozatokká lennének? Ők ugyan, megvallom, oly bűnben leledzenek, melyre egy alattvalónak vetemedni nem szabad; de vajjon ez is nem miattam van-e? Te készíted megtagadni a' hűséget, vendégi just, igazságot és a' becsületet. Alacsony hizelkedő, haszonleső tanácsnok! Menj, hallgass, fuss szemeim elől, 's illy gonosz tanácsokkal többé ostromolni ne merészelj. Cselekszem a' mit a' szelidség, kötelességem, és egy emberi érzékeny, még egészen el nem romlott szív előmbe szabnak. Ha

te kegyelmet, 's bocsánatot óhajtasz, változtasd-meg szándéko-dat, ostromold hibáimat, ébreszd bennem az erényt, változtasd hőrossá fejedelmé-det, de reszkess őt árulóvá tenni.

DIEGO. Ah sire! milly perczenetet válasz-tott mennykövezésemre. Imhol lábaihoz borúlok.

KIRÁLY. Állj fel, és ha boszúm sért tégedet, legyen e' jele megbánásodnak. Ha képes vagy erre, mindent elfelejtek, 's megölelek.

DIEGO. Esküszöm felségednek...

KIRÁLY. Elég. Nem hajtok én szavakra, tettel igazold magad'. Most fuss, és teljesítsd pa-rancsolatomat. Mind a' mellett hogy nyugodt va-gyok annak vakmerőségén, ki nevemet alacsonyít-ja, szükség őt meglepnem, 's kitudnom czélzata-it. Tüstént ülj lóra, és tudósítsd Ponzalezt, ki mint tudod, dragonyos őreimmal a' Pyrenaeusok' tövében Rodriguez falunál reám várakozik. Add által neki e' levelet, 's szóval is értesítsd, hogy sürgetve hajtsa végre parancsolatomat, 's holnap korán itt legyen.

DIEGO. Óh sire! ha hívségem lemoshatja a' szennyet, mellyel fertéztet vagyok...

KIRÁLY. Erről többet ne beszéljünk. Ez' ölelés biztosítson téged kegyelmem felől.

DIEGO. Felséged visszaadja életem', 's ettől fogva meg fogja látni, hogy azt a' becsület' ösvényére fordítom.

KIRÁLY. Azon zavarok között, mellyekbe buktattam magamat, ez éjszaka becses rám nézve, mellyen don Fernando' szava megreszkettetett, 's fölfedezte előttem azon állapotot, mellyben vagyok, 's melly hozzám illenék.

HATODIK JELENÉS.

DONNA ULRICA, KIRÁLY.

ULRICA. Épen a' herczegről beszéltem, 's imé most vele találkozom.

KIRÁLY. Honnét ered az a' véletlen körülmény, melly engem mint egy bűnöst eltávoztat imádott tárgyamtól, és hogy maga Adelaide mondja ki kárhoztatásomat?

ULRICA. Ne gondoljon e' különösséggel, 's e' tárgyban sem engem, sem Adelaidét ne vádolja; mi nem vagyunk okai ez igazságtalanságnak.

KIRÁLY. Ki tehát?

ULRICA. Mostoháfiám. Ő elvesztette eszét, 's lehet mondani, hogy azt a' háború' füstje fogta be. De ha ő bolondoskodik, eszemen vagyok én, 's meg tudom tartani szavamat.

KIRÁLY. Mit gondol ellenem don Enrico?

ULRICA. Képzelteri, hogy esze nincs helyen, midőn fejében azt hantorgatja, hogy húga a' királynak adassék nőül, 's megfosztatva egy herczegtől, ki ő reá érdemes, amannak áhloztassék föl.

KIRÁLY. Nem rendkivüli dolog, hogy egy király vágyakodik e' menyegzőre.

ULRICA. De különös volna, ha mi reá vágyakodnánk.

KIRÁLY. Miért?

ULRICA. Illy hidegen ne kérdezősködjék; vagy tán kegyed is megbolondult?

KIRÁLY. Engedelmet kérek. Adelaide' szépsége, 's érdemei egy királynak tekintetét, 's rangját is magokhoz vonhatják.

ULRICA. Én nem nézek rangra, igen az illendőségre, 's személyre. Micsoda rang? Leányomnak nincs szüksége nemesebbé lenni, mint a' millyen; boldoggá lenni van csak szüksége.

KIRÁLY. Vajjon a' király nem teheti egyiket úgy mint a' másikat?

ULRICA. Micsoda mód ez a' herczeg' jusainak védelmére? Hát kegyed is öszveesküdt, hogy leányomat, 's engemet ki nevéssen?

KIRÁLY. Isten őrizzen. Én mindig ugyan az vagyok, 's örülök, hogy rivalisomnál többre becsültetem.

ULRICA. Én a' herczeget többre becsülöm, mint a' királyt egész országgával, 's annyira elfoglalt, 's méltán! a' herczég iránti kedvező indulat, hogy kegyedet tiz olly királynak is elébe tenném,

KIRÁLY. Köszönöm. Ha még is a' király szeretné őt...

ULRICA. A' király? Millyen egyszerü kegyed. Most is szokott kényét követi. Tudjuk, ki ő. Hallotta, hogy leányom szeretni való, Enriconak kegyeit ígérte, hogy megkeríthetné Adelaidet. De ügyesebb vagyok nála, nem engedem félrevezettetni magamat a' rögzött kénytől, 's vigyázok, hogy győzelmei közül leányom egy ne lehessen.

KIRÁLY. Kevés hitele van don Pedronak a' grófné előtt?

ULRICA. Méltán is. Kérdezze meg kegyed az embereket, meg fogják mondani, hogy mikor ő valamelly háznál megjelen, a' szerencse, melyet annak szerez, mindig veszedelmes.

KIRÁLY. Istenem! hát ennyire elvesztettem én hitelemet jobbágyaim között. Nem hihetem a' mit mond nagyságod. Ismérem a' királyt, szeretem, 's oltalmazom. Ő illy esetben nem veti félre a' becsületet, ezt megfogja tapasztalni nagyságod. A' világ csalatkozik. Az emberek mindig hajlandók kiabálni az ellen, ki rajtok uralkodik. E' hiba;

egy jó alattvaló tisztelettel, 's igazsággal köteles viseltetni fejedelme iránt, 's ellene könnyen hívőségre, 's rágalmazásra hirtelen ne vetemedjek.

ULRICA. Lásza meg az ember! Csudálkozással hallgatom őt. A' helyett, hogy a' leányom miatt rajta esett boszuságokról szólna, dicsérettel halmozza árulóját.

KIRÁLY. Nem képes ő engem elárulni.

ULRICA. Kit tehát?

KIRÁLY. Sem engem, sem Adelaidét.

ULRICA. Ha így beszél a' herczeg, magára hagyom, 's megyek feküdni.

KIRÁLY. Engedjen meg a' grófné azon titkos oknak, melly engemet az ő iránta való szeretet' kijelentésére indít.

ULRICA. Szeresse kegyed őt mint akarja, én is szeretem, mint alattvalója; de mint anya nem. Olly gonosz véleménynyel vagyok iránta a' szerelem' dolgában, hogy ha kegyed, maga kegyed király volna is, kész volnék hasonlólag megtagadni tőle Adelaidét.

KIRÁLY. Ezt teszi elveszteni a' felőlünk táplált jó vélekedést egy erénynek gondolt gyengeségért!

ULRICA. Imhol jó!

KIRÁLY. Ah! kedves Adelaide!

ULRICA. Én vettem rá, hogy ismét meglássa a' herczeget. Most már kegyedet illeti, hogy nyerje vissza bizodalmát, 's öntsön bele bátorságot.

HETEDIK JELENÉS.

ADELAIDE, ELŐBBIEK.

ULRICA. Jer közelébb. Itt a' herczeg, ki téged mindig igen szeret. Világos az ok, miért akart bátyád téged iránta kétkedésre bírni. Megvakíttatva t i. a' hiú nagyravágyástól, haza jött nyugalmad' zavarására, 's téged büszke nézeteinek rabjává igyekszik tenni. Ne hallgass rea. Mig én és atyád élünk, minket illet sorsod' elhatározása. Mi a' herczegnek ígértünk, ki a' rajta esett sérelem mellett is állandó, 's bátor minden veszedelemmel szembe szállani, hogy jegyesed lehessen.

KIRÁLY. Óhajtom, hogy a' kisasszony akármi gyengeséget tegyen fel rólam inkább, mint hiveség' hiányával vádoljon; 's miután látom, hogy az ég rendelte, miként sorsomat a' kisasszonyéval egyesítsem, vigasztaljon meg engemet, 's tegyen nyugodtá szívének érzelmei felől.

ADELAIDE Ah Herczeg, ha én önt nem szeretném, nem tennék iránta olly örömet nyilat-

kozásokat, hogy kikerüljem az áldozatot, melyet bátyám kíván tőlem ; de érzem szerelmem' nagyságát, 's a' herczeg' elvesztésében csak halálommal egyezhetném meg. A' herczeg az, kit atyám választott, a' herczeg az, ki nekem tetszett, és senki más, meg vallom, nem érdemlé vala olly hirtelen becsülésemet, 's szíves érzelmimet. Lás-sa ebből a' herczeg, nem örömet engedeke ajánlatának, 's nem vagyok-e kész elfogadni életem' társa- 's vigasztalójául.

KIRÁLY. Én pedig tudtára adom a' kisasszonynak, hogy erős vagyok megszabadítani az önkény' ostromától, melyre kárhoztatá bátyja, 's melly örök szerencsétlenségét okozhatná. Ugyan vallja meg nekem, ha azon vágytárs, ki Adelaidét kívánja, maga della Cerda herczeg volna is, megegyeznék-e irántami hajlandóságának visszahuzásában.?

ADELAIDE. Semmi esetben sem herczeg! Gyűlölném őt, és soha nem volnék képes ellen-ézelmmet iránta legyőzni.

KIRÁLY. Oh kedves szavak! mellyekkel kegyes vagy ismertetni velem becsedet, és a' boldogságot, melly reám yarakozik. Akármí történnék is, meg fogod látni, tudom-e visszafizetni ézelmeidet, 's a' bizodalmat, mellyet bennem helyhezttél... Nyujtsd szép kezedet!

ADELAIDE. Ímhol az.

KIRÁLY. Örök barátságot esküszöm neked erre... Mit késünk donna Ulrica? Miért nem előzünk meg minden akadályt, 's nem biztosítjuk tüstént czélzatunkat. Nagysádon áll helybenhagyni azt mit belém egy fensőbb valóság, 's a' szerelem lehel.

ULRICA. Szóljon a' herczeg.

KIRÁLY. Tegye azt nagyság, hogy én e' kezét Adelaidétől szerelmem' 's menyegzőm' sértelen zálogául vehessem, és semmisítsük meg így ellenségink' cseleit.

ADELAIDE. Kedves anyám!

ULRICA. Te kívánod ezt? Ohajtásod teljesen egybehangzik az enyémmel. Tedd hát őt nyugodtá kezéd' ajándékával.

ADELAIDE. A' herczegé ez.

KIRÁLY. Elfogadom ezt és micsoda örömmel! De esküdjék is meg Adelaidém, hogy engem magamat szeret, nem a' rangot, hivatalt, 's méltóságot, és hogy rokonérzelme szívemet, arczomat, személyes tehetségeimet nézi, minden arra tekintés nélkül mi kedvező, vagy bal sors történhetik rajtam.

ADELAIDE. Esküszöm hogy bár mi feltételek alatt, mellyeket előmbe szabni méltatnék, szeretem a' herczeget.

KIRÁLY. Nem kívánok többet.

ADELAIDE. De ha a' király kívánná a' herczeget meggyőzni...

KIRÁLY. Szavamat adom, hogy a' király tüstént helyben hagyja okaimat; a' kisaszony ígérheti bátyjának, hogy a' király' nője leend, és engemet szabadon szerethet a' következtől semmit se' félve.

ULRICA. Micsoda ellenmondás ez?

KIRÁLY. Épen nem; csak mód, miként mind a' két félnek elégtétel adassék. Teljesen meg fog győződni nagysád.

NYOLCZADIK JELENÉS.

D. ENRICO, ELŐBBIEK.

ENRICO. Mit látok?

ADELAIDE. Ah bátyám!

ENRICO. Ez az ígéret, mellyet fogadtál?

ULRICA. Micsoda ígéret? Az erős ígéret mienk, 's te azt fel nem forgathatod. Mi szeretjük leányunkat, sorsához képest boldoggá kívánjuk tenni 's álmaidra nem figyelmeztünk.

ENRICO. Hugoréhoz hasonló vigyázatlanságával könnyen szerencsétlenségét okozhatja, 's mindnyájunkra bajt hozhat.

KIRÁLY. Világosítson fel kegyed, szóljon nyíltan, fejtse ki a' dolgot minden kétkedés nélkül, örömet fogjuk hallgatni. Semmi tekintet, vagy irántami titkos gyűlölség ne tartóztassa. Mindent megengedek.

ENRICO gúnyolva. Igen jól tudom, hogy ön nagysága hatalmas megengedni igazságos felelmeimnek; de ön maga volna köteles engemet kárhoztatni ha hallgatnék.

KIRÁLY. Nem értem okát, miért féljen kegyed, 's még kevésbbé, miért kíván engem, mint ellenségét üldözni.

ENRICO. Én azt hiszem, hogy önben van elég igazság és értelem felfoghatni, miként Adelaide-re nem számolhat.

KIRÁLY. Miért?

ENRICO. Hívását másnak köté le.

ULRICA. De a' királynak soha sem.

KIRÁLY. A propos, bizonyos don Enrico, hogy vendégök a' király?

ENRICO. Kétkednék ön, hogy della Cerda herczeg?

KIRÁLY félre. Nem tudom mit feleljek.

ENRICO. Ha ezt meri tenni, akkor kétkedjék, nem bánom, a' felől is hogy vendégünk a' király.

KIRÁLY. Akármint van a' dolog, bátor vagyok don Enricot vádolni, hogy maga kohol gyalázatot, 's árulást a' király' szentséges személye ellen, vagy királya vezette árulásra.

ENRICO. Hasonló méltatlanságot rajtam senki más megbántás nélkül nem követhet el. A' kész engedelmesség, a' sok fáradtság 's izzadozás legyenek hívségem' tanúi. Nem vagyok képes elárulni monarchámat, kiért olly sok éjszakákat töltöttem szabad ég alatt a' táborban, kiért tiz ütközetben álltam szembe a' halállal, kész levén érette utolsó csepp véremet is kiontani. Nem tekintem én azt, hogy midőn mi érette harczolunk, elrejtí magát, 's alacsony nyugalmat keres. Csak tartozásom, 's szolgálati kötelességemre figyelmezek. Ha midőn ő engem elárul vala, meg nem ismerném; e' kard minden tekintettől feloldoztatva vitézül tudna boszút venni; ha pedig kikerülhetlen szükségből megismerném őt, így szólnék hozzá: sire! ha elfelejtkezett minden tekintetről, melylyel egy nemes tisztcsaládnak tartozik; ha mindnyájunkat megcsalt; ha házunkba jött, hogy meglepjen bennünket, a' sérthetlen jusokat méltatlan bitangolja, közinkbe visszavonást, és egyenlenséget hozzon; ekkor felséged igazságtalan, zsarnok, 's a' vendégi jognak megsértője. Felséged aranya, 's koronája nem elég jutalom árulá-

saért, a' szennyért, mellyel piszkolt bennünket, az epedésért, 's szégyenért, mellyet reánk halmozott. Ezután kihuznám kardomat, ugyan azt melly az ő becsületét, királyi székét 's országát védi, 's lábaihoz hajítva felkiáltnék. Vegye fel sire! tüstént vegye fel, felséged vette el becsületünket, végezze munkáját, 's vegye el büntetlenül életemet is.

KIRÁLY. Kegyed egész dühbe jött.

ENRICO. Abba jőnék uram, ha a' király iránti tisztelet nem tartóztatna.

ULRICA. Mit mondtam én neked?

ENRICO. Anyám ne növelje hánykodáso-mat.

ULRICA. Csendesedjél.

ENRICO. Anyám' oktalansága...

ULRICA. Hogyan beszélsz?

KILENCZEDIK JELENÉS.

D. FERNANDO, ELŐBBIEK.

FERNANDO. Micsoda czivodás ez?

ULRICA. Semmi.

FERNANDO. Mit jelent ez a' meztelen kard a' földön?

ENRICO. Ha nem lehet boszúállásunk' eszköze, annak engedem ezt atyám, ki becstelenségünkön szövevénykedik.

FERNANDO. Nem értelek.

KIRÁLY. Ah! most kezdem őt érteni!

ULRICA. Esztelen, nem tudja mit beszél.

FERNANDO. Hogyan?

ULRICA. A' herczegnek adott ígéretet visszahuzatni akarná.

ADELAIDE. Engem fel áldozni kíván.

ULRICA. A' királyhoz akarja nőül adni lányomat.

FERNANDO. A' királyhoz! Igaz-e fiam?

ENRIGO. Ha tudná atyám...

ULRICA. 'S több hogy a' király egy értelembe van vele.

FERNANDO a' királyhoz. Legyetek nyugodtan. Az nem lehető. Ne kövessünk illy sérelmet el a' királyon. Nem tehet ő igazságtalanságot. Bár milly képes is szerelmes érzelmekre, ifjusága még is alá veti magát a' becsület' és okosság' elveinek. E' felől bizonyos vagyok. Beszélni fogok vele, 's meglátjátok, hogy ő semmi esetre sem zavarja meg békességünket. Mit mond erre a' herczeg?

KIRÁLY. Minden szava új seb rám nézve és új ösztön, hogy magamhoz térjek.

ADELAIDE. Oh atyám, oltalmazzon engemet, ha szeret...

FERNANDO. Micsoda helytelen félelem ez? Gyermekeim! Éltém' végső napjait nektek szen-

telem. Most távozzatok el. Az éj bekövetkezett. Menjtetek alunni, és holnap, higgyetek szavamnak, mindnyájan nyugodtak lesztek.

ULRICA. Lássá meg az ember! Micsoda móddal hoztak mindnyájunkat egyszerre zavarba? Menjünk leányom. Örülj, hogy férjemen kívül senkitől nem függsz.

ADELAIDE. Kedves atyám! El d. Ulricával.

FERNANDO. Jó éjszakát leányom. Menj te is Enrico... Holnap meglátjuk egymást.

ENRICO. Költésem nem ér semmit arra, hogy őt magába szállítaná. Boszús vagyok. Az egész ház' csalódása 's kétségbeesésem hosszából. El.

FERNANDO. Szeretett herczeg, kövessen engemet. El.

KIRÁLY. Ideje már e' háznépre igazságot és nyugodalmat virrasztani. Azonban mind inkább kívánom esmérni vágytársamat is, és nyugtalanul várom Gonzalez' segedelmét, hogy őt felföldözhessem. El.

NEGYEDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Reggel.

KIRÁLY egyedül. Milly labirinthba keveredtem, 's milly nehéz lészen ebből kiszabadulni! Milly sokba kerül néha eltávozni az igazság' egyenes utjáról! Az éjet száz meg száz gondolat, és ítélet közt töltöttem. Ha emlékezem don Enrico tegnap estéli beszédére, azt kell hinnem, hogy ő engemet megismert; de ha tekintem merészletét, nem hihetem, hogy előttem megismért előtt egy költött királyról olly vakmerő beszédre vete-medett volna. És hová czéloz e' költés! Ah! nem tudni e' czélzatot, nekem türhetetlen kín!

MÁSODIK JELENÉS.

KIRÁLY, MOSCHITO.

MOSCHITO. Jó reggelt herczeg uram. Korán felkelt!

KIRÁLY. Igen.

MOSCHITO. Jól aludt a' herczeg?

KIRÁLY. Nem.

MOSCHITO. Nem? de jól... sőt mondhatná: a' legjobban. Az efféle dolog' okát nagyon tisztán tudom felfogni.

KIRÁLY. Micsoda okát?

MOSCHITO. Egy szerelmes... vagy inkább jegyes, ki képzei, hogy reményeinek előestéjén van...

KIRÁLY. Aztán.

MOSCHITO. Nem alhatik csendesen. Belső tüze szikrázik, 's őt hánykódtatja. Van egy kevés gyakorlottságom az efféle titokban.

KIRÁLY. Igen nyugtalan vagyok.

MOSCHITO. Oh áldott nyugtalanság! Az illet magam is elvállalnám; elenyészik az, mihelyt párostul fekszik az ember.

KIRÁLY. Felkelt don Fernando?

MOSCHITO. Nem tudom.

KIRÁLY. Hát Adelaide?

MOSCHITO. Már ide értünk! Ha ha ha! Fájos fogán tartja az ember nyelvét.

KIRÁLY. Felkelt?

MOSCHITO. Engedelmet kérek; az efféle kérdés a' komornát illeti. Moschitonak nem jutott az a' gyönyörű szerencse, hogy illy korán a' kisasszony' szobájába mehetne.

KIRÁLY. Nyomorult teremtés!

MOSCHITO. Többet nem szólok. Olly tekintetet vete reám, mint egy király-gyék.

KIRÁLY. Halljad csak.

MOSCHITO. Itt vagyok:

KIRÁLY. Te elhalasztád velem egy nevet tudatni.

MOSCHITO. Értem a' herczeget. Engedelmet kérek.

KIRÁLY. Miért?

MOSCHITO. Én nem vagyok spion.

KIRÁLY. Tudd meg...

MOSCHITO. Már megmondtam. Nem valami ingadozó ember vagyok én.

HARMADIK JELENÉS.

D. DIEGO, ELŐBBIEK.

DIEGO. Visszaérkeztem uram.

KIRÁLY. Isten hozott don Diego. Moschito takarodjál innét. Megbánod titkolódzásod'.

MOSCHITO. Talán meg, talán nem. Igy boszúlom meg a' vad rámtelintést El.

KIRÁLY. Épen jó. Türelmetlenül vártalak... 's Gonzalez?...

DIEGO. E' kastély' kapujánál van, 's csak felséged' intését várja. Hogy' van a' dolog?

KIRÁLY. Oh milly nyugtalan, 's kétes vagyok.

DIEGO. Magyarázza ki magát felséged.

KIRÁLY. Szívemben hangzanak don Fernandonak ama szavai: egy királynak nem kell gyönyörűséget hazudsággal szereznie. Mind a' mellett, hogy szerettetem, bánt ama' belső mardosás, miként egy jó háznép' könnyűhivóségével visszaéltem. Ők azt hiszik hogy leányukat a' herczeghez adják nőül, engem többre becsülnek mint herczeget, 's átkoznak mint királyt. Tehát e' tisztos nemesi ház' véleményében ő sokkal több, mint én. Reménylettem, hogy tapsot érdemlek, 's magamnak is eleget teszek, ha nem a' hozzám hasonló királyok' udvaraiban keresek nőt, ki trónusomba társul emeltetve nőjándékkal szeretet és boldogság helyett nagyarávágyást, kevélységet, követelést és talán valamelly hideg idegenséget hozna; de magán háznál, hol nemességgel szépség, kellem, és irántam, nem rangom iránt szives vonzalom találhatnék. Szerencsés lettem czélomban. De nagy isten! milly keserű e' boldogság! Én mint csábító más javának elragadozója jelenek meg, 's szégyenlem magamat.

DIEGO. Nem félve attól, mintha megcsalni akarnám felségedet, hagyjon fel a' multakkal,

's jusson eszébe, hogy nincs tovább idő a' hibáról gondolkodni, hanem orvosolni kell azt.

KIRÁLY Igazságod van. Menj, mondd Gonzaleznek, hogy jőjön be, 's hajtsa végre parancsolatimat.

DIEGO. Felfödözte felséged, ki légyen a' vakmerő?

KIRÁLY. Titka jól van őrizve, melyet kitudni nagyon kívánnék. Csak ez késleltet, hogy don Fernandonak kinyilatkoztassam magamat, 's biztosítsam őt céljaim felől.

DIEGO. Vigyázzon felséged, hogy e' vakmerőkön szenny nélkül vehessen elégtételt. El.

KIRÁLY. Már megfontoltam a' dolgot, és ha én nyugtalan vagyok, ők sem maradnak nyugodtan. Elég ez boszúállásomra.

NEGYEDIK JELENÉS.

D. FERNANDO, KIRÁLY.

FERNANDO. Nyugtalanságomat megelőzte a' herczeg, örülök, hogy itt találhatám.

KIRÁLY. Don Fernando' szeretete előttem igen kedves, 's kívánok annak megfelelni.

FERNANDO. A' herczeget jöttem megkérni, miként velem együtt a' királynál teljesítené kötelességét, 's egyszersmind kérni fogjuk őt,

nyilatkoztatná ki, mi okozta legyen e' várba jövetelét; ezután esedezhetünk előtte.

KIRÁLY. Szabadítson fel a' gróf, hogy társa legyek. A' don Fernando' ügye a' királynál egészen különböző az enyémtől. A' látogatás, melyet én ő nála teendek, csupán magamat illet, 's kevés idő alatt végbe fog menni. Olly okaim vannak, melyeket idejökben don Fernando is helyben hagyand.

FERNANDO. Már most helyben hagyom a' herczeg mentségét, 's határozatának ellen nem szegülök. Éljen szabadságával.

KIRÁLY. Engedjen meg a' gróf, hogy kevés perczekre itt hagyjam, mihelyt szabad leszek, visszatérek társaságába.

FERNANDO. Isten áldja meg a' herczeget.

KIRÁLY. Ajánlom magamat. El.

FERNANDO. A' herczeg' viselete nekem igen tetszik, 's alig tudok eléggé örülni választásomnak, 's a' szerencsének, melyet Adelaidének készíték.

ÖTÖDIK JELENÉS.

ADELAIDE, D. ULRICA D. FERNANDO.

ULRICA. Kedves Fernando, én már nem találok szavakat, rábeszéléseket leányod' nyugta-

lanságának csendesítésére. Imhol ő reszketve, ré-
mülve, 's minden bátorságától elhagyatva. Kőte-
lességed megnyugtadni, és hiedelméből kivenni.

FERNANDO. Mi bajod?

ADELAIDE. Óh kedves atyám! Eljöttek
engem szerencsétlenné tenni. Ha tudná milly hány-
kodások között töltöttem ez éjet. Úgy tetszett,
mintha száz kísértetek vették volna körül ágya-
mat. Mindnyájan fenyegettek, 's közülök egy bor-
zasztó alakú zsarnok megragadt kezemnél fogva,
's parancsolá hogy őt kövessem. A' herczeg, ki
engemet védelmezni akart, haldokolva lábai alá
esett, és végső pillanattal kegyességem- és se-
gedelmemért esedezett. Én elnyomattam, de volt
erőm kiáltani 's szív dobogások között reszketve
fölébredtem.

FERNANDO. Mit akarsz ezzel mondani?

ADELAIDE. Ah! e' látás előjele a' reám
várakozó balsorsnak. Úgy van az elkészülve, mint
látám.

FERNANDO. Milly gyengeség! Hinnél te
ez ostoba látásoknak, mellyek a' félénk, 's fel-
melegült képzelet' munkái? Eh! hagyd el ez ál-
mokat.

ADELAIDE. Kérem atyámat, vitessen in-
nét engemet valahova.

FERNANDO. Hát nem vagy te bátorságban atyád' szemei előtt?

ADELAIDE. Igen, ha a' ki engem szerencsétlenné tenni akar, király nem volna.

FERNANDO. Mit félsz te a' királytól?

ADELAIDE. Félek üldözésétől.

FERNANDO. Már megmondtam, hogy nem kell bizodalmatlankodni az ő igazsága felől. E' bizodalmatlanság igen nyilvános sérelem. Mi okod van neked félni büszkeség- 's erőszaktól? Alaptalan félelem. Csak légy nyugodt, 's bízd rám a' dolgot. A' király tréfálni akart. Épen most megyek lábaihoz borulni, 's tőle minden igazságot megnyerendek.

ADELAIDE. Hihetem én azt?

FERNANDO. Mikor engem nyugodtnak látsz, természetesen elhiheted, hogy valami szerencsétlenségnek árnyéka sem közelít.

ADELAIDE. Adná az ég! Engedek atyám' szavainak, és senkitől mástól védelmemet, 's vigasztalásomat nem reménylem.

FERNANDO. Nem csalod meg magadat... Mit látok?

HATODIK JELENÉS.

RAJMONDO, RODRIGO, BLŐBBIEK.

FERNANDO. Isten hozott benneteket barátim! Mit akartok?

RAJMONDO. Tudván, hogy fő személy van e' kastélyban, segítségünket ajánlani 's a' grófnak, ha szükség, szolgálatjára lenni jöttünk.

FERNANDO. Köszönöm.

RODRIGO. Ugyanekkor esedezünk a' gróf azon kegyeért, hogy láthassuk a' királyt, 's hódolásunkat nála megtehessük.

RAJMONDO. Öregek vagyunk. Isten tudja leszen-e szerencsénk többé őt láthatni.

FERNANDO. Kedves barátim! én kieszközlöm nektek e' szerencsét.

RODRIGO. Tudassa vele nagysád azt is, hogy mi őt szeretjük.

RAJMONDO. És bár szegények, épen olly ügyes jobbágysai vagyunk, mint mások, 's ha parancsol velünk, hátralevő kevés napjainkat is neki szenteljük.

FERNANDO. Mindent meg fog tudni, 's bizonyos vagyok, hogy gyönyörűséggel fogadandja kívánságokat.

HETEDIK JELENÉS.

MOSCHITO, ELŐBBIEK.

MOSCHITO. Uram! Nagyságos uram!

FERNANDO. Mi a' baj?

MOSCHITO. Ott kívül van egy katona tisztt, generál, kapitány, vagy mit tudom én, miféle? aranynyal borított köntöse királynak mutatja.

FERNANDO. Mit akar?

MOSCHITO. Beszélni nagyságoddal.

FERNANDO. Vezesd be.

MOSCHITO. Tüstént. Ki mén.

RAJMONDO. Eltávozzunk?

FERNANDO. Csak maradjatok. Azon úr, bár milly nagy legyen is, csak ember mint mi, aranyos öltözete nem fog piszkot kapni a' tieteknek egyszerűségétől.

NYOLCZADIK JELENÉS.

MOSCHITO, ELŐBBIEK.

MOSCHITO. Imhol jó... néhány katonák is vannak vele, kik lovasok közülieknek látszanak.

FERNANDO. Katonák?

MOSCHITO. Igen is nagyságos uram.!

KILENCZEDIK JELENÉS.

GONZALEZ, ELŐBBIEK.

FERNANDO Gonzalezhez. Akárki kegyed, szóljon, és legyen bizonyos, hogy e' háznál jól fogadtatik.

GONZALEZ. Köszönöm. Nagyságod' első szavai is már bizonyossá tesznek megbízatásom' jó kimeneteléről. Én egy vagyok a' király' kísérete közül.

FERNANDO. Képzetem.

GONZALEZ. Gonzalez d' Olita, ő felsége' dragonyosainak ezredese.

FERNANDO. E' tisztség olly megkülönböztetett, hogy én magam is a' közelébb volt király' uralkodása alatt...

GONZALEZ. Tudom. E' hivatal szolgált nagyságodnak fokul a' legfensőbb tisztségekre... Bizonyos lehetek tehát hogy Fernando d' Estelával beszélek?

FERNANDO. Az vagyok.

GONZALEZ. Olvassa nagyságod e' levelet.

FERNANDO. Ki küldi?

GONZALEZ. A' király.

FERNANDO. Ő maga ír nekem?

GONZALEZ. Általam adatja ezt által, hogy, mint hiszem, a' nagyságod' hálaérzelmeinek első kiömléseitől elvonja magát.

FERNANDO. Ebben talán foglaltatik...

GONZALEZ. Az ő nagylelkűségének egy tette, 's ezzel kipótolni akarja ama' feledékenységet, mellyel nagyságod' iránt vala. A' közjó iránti érdemeinek, 's feddhetlenségének hírétől indítottván, nagyságodat segédjének 's az ország' rendkívüli corregensének, és a' status' legnagyobb ügyei' udvari birájának nevezi. E' meg tiszteltetés...

FERNANDO. Bámulom a' király' kegyelmét, és azon felséges érzelmeket, mellyek őt dicső don Sanchez' fiának lenni nyilvánítják. De ha ő velem illy nagy lelkűen cselekszik, olly őszinteséggel kell azt viszonznom, melly cselekedetimnek mindenkor vezér mértékül szolgált. Homlokomra metszve látja kegyed az évek' husszu sorát, mellyeket leéltem. 40 év óta élek csendes nyugalomban. Életem a' sir felé siet, 's nincs elég erőm a' késő és nem keresett hivatalra. Ha sokáig szolgálhatnám a' királyt, késedelem nélkül sietnék oda, hová szava és a' becsület hí; de most már nem vehetné hasznomat, 's a' kötelesség parancsolja, hogy ezt megköszönjem. Lábai-

hoz borulandok, meg fogja ő hallgatni kérésemet, 's meggyőződik okaim' helyessége felől.

ULRICA. Akarod-e Fernando tanácsomat meghallgatni.

FERNANDO. Szólj.

ULRICA. Bátran vedd meg e' kegyelmet, melly a' jelen körülményekhez képest előttem igen gyanús.

FERNANDO. Miért?

ADELAIDE. Atyám ne hagyja magát elcsábíttatni; ő atyám' egyezését akarja megnyerni, hogy sorsom iránt hallgatásra bírja.

GONZALEZ. Mit beszélnek kegyetek? Micsoda nem várt gyalázat ez a' jótételekkel halmozott jobbágyok' szájából? Legyenek igazságosabbak a' király' kedvezéseinek magyarázatában, 's ne higgyék őt olly rosz lelkűnek, ki barátitól valami módon olly tetszőséget igyekeznék megnyerni, melly azoknak becstelenséget vagy kárt szülne.

FERNANDO. Nőm, leányom, hogy merészeltek illyes mit mondani. Ez nagy bűn, és nem illő azon elvekhez, mellyeket belétek csepegtettem. A' király' jótévedségiről ne zúgolódjatok. Hozzatok helyre vigyázatlanságtokat, és piruljatok el.

ULRICA. A' mit meg mondtam, vissza nem húzom.

GONZALEZ. Hol van don Enrico?

FERNANDO. Kivánja kegyed jelenlétét.

GONZALEZ. Igen.

FERNANDO Moschitohoz. Menj, mondd si-
essen.

MOSCHITO el.

GONZALEZ. Vele egészen másképp vagyok
köteles beszélni, 's ne essék véletlenül, ha el-
lenkező nézetekből...

TIZEDIK JELENÉS.

MOSCHITO, D. ENRICO, ELŐBBIEK.

MOSCHITO. D. Enrico már hívatlan épen
jött.

GONZALEZ. Kegyed don Enrico d' Estella.

ENRICO. Én vagyok uram.

GONZALEZ az ajtó felé. Hej, jertek be.

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

ÓRÖK, ELŐBBIEK.

MOSCHITO. Mi dolog ez?

GONZALEZ Enricohoz. A' király' nevében
parancsolom az engedelmességet. Kegyed az ő
foglya.

FERNANDO. Fiam?

GONZALEZ az öröknek. Órizzétek.

ADELAIDE. Istenem!

ENRICO. Itt van, a' mit kerestem.

ADELAIDE. Uram!

ULRICA. Mi az ő hibája?

FERNANDO. Mi ellenmondás ez, hogy a' király ugyan azon pillanatban jótétekkel halmoz és büntet engemet.

GONZALEZ. Mindnyájan hallgassanak kegyetek, és tiszteljék az ő parancsolatit. Ki jutalmazni tudja az atyát; tudja megpirítani a' fiút.

FERNANDO. Szólj Enrico, oszlasd el zavaromat, és félelmeimet...

ULRICA. Nem megmondtam hogy a' király árulásunkra jó?

ADELAIDE. Lássá atyám...

GONZALEZ. Csendesedjenek.

FERNANDO. Magamon kívül vagyok.

ADELAIDE. Imhol jó.

FERNANDO. Kicsoda?

ULRICA. Maga a' király.

TIZENKETTÓDIK JELENÉS.

A' HERCZEG, ELŐBBIEK.

FERNANDO. Sire! ugyan megtartóztathatnám-e panaszimat egy illy vad bánás ellen? Igaz hogy felséged ura életünknek; de az igazság ura

a' királyoknak. Mi ez? Felséged kegyelmet bocsát előre, hogy aztán, kegyetlenséget kövessen el.

HERCZEG félre. Mit beszél ez? Mit keres don Enrico ott az örök között.

FERNANDO. Mondák, hogy áron kell megvennem felséged' ajándékát, de azt illy nagynak nem gondolám. Itt van visszaadom azt, hagyjon engem békességben a' király, és adja vissza fiamat. A' levelet akarja visszaadni.

HERCZEG. Mit feleljek? Semmit sem tudok a' dologból.

FERNANDO. Felséged hallgat? Szóljon, szabadítson meg legalább a' bizonytalanságtól. Mit hibázott fiam?

GONZALEZ a' herczeghez. Ön is tegye le fegyverét.

RAJMONDO. Mi okból?

RODRIGO. Mi dolog ez?

FERNANDO. Micsoda vakmerőség?

GONZALEZ az örökhöz. Ő is vigyázástok alá adatik.

FERNANDO kevés ámulás után magához jöve. Milly gyanu ötlük belém. Gonzalezhöz. Nyilatkoztassa ki magát ezredes úr. Talán árulója, alattomos ellensége a' királynak és fiamnak, 's visszaél a' fegyvertelenek' véletlen meglepésével. Ha ez így van, nem fog boldogulni uraságod.

GONZALEZ. Ne álljon a' gróf ellent.

FERNANDO. Semmi sem lészen a' dologból, mondom. Elszenvedtem don Enrico' befogatását a' király' nevében: de azt nem engedem, hogy valaki büntetlenül valami rettentő merészlettel... Kardom még vágni is tud; 's bár öreg vagyok... Barátim! Rajmondo- és Rodrigohoz.

RAJMONDO. Parancsoljon a' gróf, készek vagyunk meghalni a' királyért és nagyságodért.

RODRIGO. Megyek, összevgyűjtöm a' gróf' jobbágyságait, mellünket paizsul fogjuk ellen szegzeni.

RAJMONDO Gonzalezhez. Fontolja meg a' dolgot kegyed.

GONZALEZ. Hasztalanok szavaitok, 's fegyvereitek. Csendesedjetek, mondom és engedjetek

FERNANDO. Mi okból akarja őt kegyed befogatni?

GONZALEZ. A' király' parancsolatjából.

FERNANDO. Hát a' király maga magát befogatni parancsolja?

GONZALEZ. Imé a' gróf' csalódása. Hiszen ő nem a' király!

ADELAIDE. Nem a' király?

FERNANDO. Ki tehát?

GONZALEZ. D. Fernando mint bíró és corregens' kötelessége leszen fölfedezni őt. Ügye,

's a' király' megsértett becsülete e' pillanattól fogva excellentiádra bizatik.

FERNANDO. Mit hallok?

ULRICA. Semmire kellő!

GONZALEZ D. Fernandohoz. Nyitasson a' gróf két szobát.

FERNANDO. Menj szaporán Moschito.

MOSCHITO. Itt vagyok.

GONZALEZ. Moschito névre elámulva nézi őt. Moschito! D. Enrico' szolgálja vagy te?

MOSCHITO. Igen is.

GONZALEZ. Ez is fogattassék be.

MOSCHITO. Óh én nyomorult! Ezt nem vártam. Ezredes úr én semmit sem tudok.

GONZALEZ Moschitohoz. Mutasd meg nekik a' szobákat. A' katonákhoz. Kisérjétek és őrizétek őket.

MOSCHITO. Én szerencsétlen.

HERCZEG. Mi lesz belőlünk? Elmennek.

ENRICO. Kívánságom teljesült. E' lépést vártam még a' királytól.

GONZALEZ. Ajánlom magamat.

ADELAIDE. Oh atyám!

FERNANDO. Menj tőlem.

ADELAIDE. E' semmirevalóért a' bátyám...

FERNANDO. Hagyj engemet.

ULRICA. Jer leányom. El.

ADELAIDE. Magamon kívül vagyok, 's nem tudom többé hol. El.

FERNANDO. Lehetséges! Egy költött király. A' fiam vele egyesült... Milly szégyen Milly szerencsétlenségbe döntött ő mindnyájunkat!

ÖTÖDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

D. FERNANDO.

FERNANDO. Hol vagyok? Mit gondoljak?
A' fiam illy nagy bűn' részese. És miért. Alig hiszek magam magamnak. Mennyi gondolatok ötlenek fejembe! Lassan az ajtóhoz mén és kiált. Héj? Viszajöve. Hallgat, 's hallgatásában nyugodtsága, és rettenthetlensége ártatlant mutat! Honnan van ez?

MÁSODIK JELENÉS.

DONNA ULRICA, D. FERNANDO.

ULRICA. Mit akarsz?

FERNANDO visszatérve az ajtó felé a' nélkül, hogy donna Ulricát észre vennie. Hallod-e?

ULRICA. Mit nézesz te ott?

FERNANDO. De ha ártatlan miért hallgat makacson, 's miért vonogatja magát atyjára bízni.

HARMADIK JELENÉS.

INAS, ELŐBBIEK.

FERNANDO. Menj, és mondd a' Moschito' őrjének, hogy őt kísérje előmbe. Az inas el. Annak tudnia kell e' titkot. Megkísértem gyengeségét, 's tőle kitudom a' dolgot.

ULRICA. Hogy' hogy'? sem feleletre nem méltatsz engemet, sem rám nem nézesz?

FERNANDO. Hagyj békét.

ULRICA. Jól van. Ezek az atyától annyira magasztalt fiúnak szép gyümölcsei. Inhol bálványod!

FERNANDO. Te mindig mostohai érzelmekkel szóltál ő róla. Te csak kárhoztatni tudsz, de szánakozni soha.

ULRICA. Én szánjam őt. Hogy ezt tehessem, olly állapotban kellene lennem, miként őt oltalmazhatnám, vagy olly bolond apának, mint te. Húzd a' következtetést tetszésed szerint. Ez esetben ő vagy bolond, vagy hibás.

FERNANDO. Eddig én őt az erény' és becsület' barátjának esmértem. A' multról ítélem őt, 's ez semmit sem vet szemére.

ULRICA. Én a' jelent nézem. Egy pillanat határoz, látom milly becstelenné tette magát, 's mindnyájunkat zavarba és szégyenbe borított.

FERNANDO. Ne kárhoztasd még őt. Lehet, hogy valami titkos ok...

ULRICA. Nincsen olly erős ok, melly a' király' nevének szentségtelenítését igazolja.

FERNANDO. Elakadok... Miként történik, hogy a' király az alig elkövetett vétket már tudja, 's haragja olly kész őt meglepni?

ULRICA. Mit mondanak az udvar, és barátink, 's mi leg több! a' jó della Cerda herczeg, kinek épen midőn el akarja jegyezni leányunkat, illy szerencsétlenség esik tudtára? Talán még...

FERNANDO. Hol a' herczeg?

ULRICA. Mátkáját vigasztalja, a' ki fél, és reszket bátyjának vakmerőségén.

FERNANDO. Ő tehetne... Igen... Mihelyt szabad leszek, kérd, jőjön hozzám. Szükség vele beszélnem.

ULRICA. Helyes. Ő minden erényekkel bír. Kérjed nevét hitelét, közbejárását, legyen hozzá olly bizodalmad, mint van nekem, 's vedd rá hogy értünk mindent tegyen.

FERNANDO. Már mindenekhez bizodalmatlan vagyok, és senkinek sem hiszek.

NEGYEDIK JELENÉS.

MOSCHITO kísértetve egy őrtől, az ELŐBBIEK.

FERNANDO Ulricához. Hagyj magamat Moschitoval.

MOSCHITO. Most jutok az ebek' harminczadára.

ULRICA. Értessél engemet? És ez a' gazember... ennek is megengedsz? Ez egyet ért amazokkal, egy gazember, és fiad' ostobaságainak segédje. Nézd meg csak őt jól. Arczvonása mindent elárul. Bánj vele, mint érdemli, hogy egész életében jusson eszébe gazsága. Szívemből ajánlom őt neked. El.

MOSCHITO. Végetlen köszönet szíves ajánlásaért!

FERNANDO az őrhöz. Távozzál el, 's várj ott künn, míg vele beszélek. — Az őrt távozik.

MOSCHITO. Jaj nekem! most látom, hogy könnyen bánnak a' szegény emberrel.

FERNANDO leül. Jer közelébb.

MOSCHITO. Itt vagyok. Félre. Igen félek.

FERNANDO. Ki vagy te?

MOSCHITO. Moschito, mint excellentiád jól tudja.

FERNANDO. Hát Moschito kicsoda?

MOSCHITO. Legengedelmesebb szolgája excellentiádnak.

FERNANDO. Épen nem, inkább az ő és fiának árulója.

MOSCHITO. Én?

FERNANDO. Igen nyomorult! és ha kedves életed, szólj.

MOSCHITO. E' már derék. A' másik egészen különböző értelemben tevé udvarlását: ha kedves életed hallgass.

FERNANDO. Ki tanított téged fiam' titkos útait előmozdítani, és hogy olly nagy vakmerőségnek lennél részese? Elfelejtéd, hogy legfőbb kötelességed az, mellyel irántam tartozol, és hogy d. Enrico' hibáit elhallgatni előttem véték tőled, kinek hű szolgálatára bízta őt?

MOSCHITO. Méltóztassék mondani, miben hibáztam.

FERNANDO. Világosan szólok: nyilatkoztasd ki tüstént az igazságot, ha kegyelmet kívánsz; különben, vagy ha engemet megcsalsz, tömlöczben halsz meg.

MOSCHITO. Parancsoljon excellentiád. Tömlöczben? épen nem!

FERNANDO. Ki az, ki miatt fiam hibás? Mit akar ama királyi eszelős, ki házamat zavarba hozni jött?

MOSCHITO. Hm! értem... De valóban fenakadok, 's azt én sem tudom.

FERNANDO. Nem tudod?

MOSCHITO. Katonai szavamra mondom.

FERNANDO. Reszkess feleletedért.

MOSCHITO. Öljön meg kegyelmes uram ha akar, de esküszöm! meg nem tudnám mondani, ki legyen ő.

FERNANDO. Hol ismérted először?

MOSCHITO. A' táborban.

FERNANDO. Don Pedro név alatt?

MOSCHITO. Nem uram! 's ime ez, a' mi engemet elakaszt.

FERNANDO. Nem? hát mi néven?

MOSCHITO. Engedelmet kérek. Megigérem don Enriconak...

FERNANDO. Hogy hallgatsz? De én parancsolok fiamnak, és neked is. Én akarom, 's te ki leszesz mentve.

MOSCHITO. Elhatározott vagyok, 's ha a' hallgatás, és kibeszélés közt kell választanom a' halált, hallgatásért fel nem akasztatom magamat. — A' táborban uram.

FERNANDO. Hogy hívták őt?

MOSCHITO. Igaz volt, vagy nem, della Cerda herczegnek.

FERNANDO feláll, 's meghökkenve felé vonúl. Mit mondasz?

MOSCHITO. Igen is kegyelmes uram, don Enrico, ... és mindnyájan herczeg...

FERNANDO. Della Cerdának szolíták őt?

MOSCHITO. Úgy van. A' táborban herczeg volt, sőt még az úton is; de alig értünk e' küszöbig, egy lépcsővel feljebb hágott, 's bámulásonra felséggé lett.

FERNANDO. Mit hallok! Jól értettem? Bizonyos lehetek, hogy te engemet meg nem csalsz?

MOSCHITO. Életemre mondom.

FERNANDO. Della Cerda herczeg!... De ha nincsen több egynél, 's ez az egy nálam van?

MOSCHITO. Épen ez az kegyelmes uram, mit én meg nem foghatok.

FERNANDO. Tovább is beszélj nyiltan, 's büntetés helyett jutalomról légy bizonyos. Mi végre gondoltatott ki egy illy merész szövevény? Mi a' czélzata? Mi reménység illy vakmerő hazudságból? Elégítsd ki nyugtalan tudni-vágyásomat, és mondj meg nekem mindent.

MOSCHITO. Már itt semmit sem tudok, 's e' részben homályom nagyobb, mint excellentiádé. Dictum factum: az átváltozás megtörtént, én többet nem láttam.

FERNANDO. Micsoda fölfedezés már ez!

MOSCHITO. Higyje el excellentiád, hogy magamat csalatottnak gondolám, 's azt hittem, hogy ez valósággal király.

FERNANDO. Elhiszem... Mi új habozás lep meg! Milly gyanú! Nagy isten!... Lehető volna ez! Menj, őszinteséged részint felment czimborasági hibádtól, mellyet rosszul értettél. Eleget tudok.

MOSCHITO. Egy kegyelmeért esedezem excellentiádnak..

FERNANDO. Szólj.

MOSCHITO. Ne mondja fiának, hogy én az ő titkát feltártam excellentiád előtt.

FERNANDO. Légy nyugodtan, és bízd rám magad'. Héj?

ÖTÖDIK JELENÉS.

ŐRÖK és az ELŐBBIEK.

FERNANDO. Vezessétek vissza ez embert, 's kísérvétek ide a' fiamat, és a' másik őrizetetek alá bízottat.

MOSCHITO. Új lelket vettem. Még eddig semmi baj, de ha épségben kiszabadulhatok e' zürzavarból, nagy csüda lesz. Bizony rám ijesztettek. El az örökkel.

FERNANDO. Istenem! Mit hallottam! Milly rémítő kétség zavarja fel képzeletimet! De még nem esem kétségbe. Ez a' költött király először herczeg volt. Ha gondolok e' másokra, ki, mint mondják herczeg 's az én vőm, - első - fentartott, 's titkos látogatásaira; nem fontos ok nélküli fiam' merészlete... Ez a' herczeg csalt volna meg engemet? Hát képes volna ő? Milly gyászos szövvénybe keveredtem! 's meddig késik a' kiszabadulás' órája.

HATODIK JELENÉS.

KIRÁLY, donna ULRICA, D. FERNANDO.

ULRICA. Imhol ő. Milly imádni méltó szí-
vel bír e' jó vő! A' helyett hogy kedve csüg-
gedne a' szenny miatt, melly családunkra homályt
vet, első vigasztalásunkban, 's gondoskodásinak
és szeretetének ajánlásában.

FERNANDO. Elhiszem, 's köszönöm. Most
inkább, mint valaha van szükségem a' herczeg'
jelenlétére, 's ezen felettébb örülök, midőn épen
don Enricoval akarok beszélni.

HETEDIK JELENÉS.

D: ENRICO, HERCZEG, ÖRÖK, és az ELŐBBIEK.

FERNANDO. Jer szerencsétlen fiú! Legelső kedvetlenségem ez miattad, de legnagyobb minden gondolhatók között. Ha kívánod visszanyerni szeretetemet, végy ki zavarodásomból, és ha félsz haragomtól, mint jó fiú, borúlj lábaimhoz, és csilapítsd le azt.

ENRICO. Éltem' minden pillanata olly irányú, hogy vele atyámnak nyugalmat szerezzek, és ha egy perczig is hibásnak látszom előtte, esküszöm, hogy az csak azért vagyok, mivel attól atyámat mentten akartam megtartani.

FERNANDO. Nincsen tovább idő a' titkolódzásokra. Kérlek legfőbb kötelességeidre, az igazságra és engedelmességre! Nézd a' körülted álló személyeket, hűgodat, anyádat, sógorodat, és barátodat. Magamról nem szólok, kinek szíves szeretetével olly kegyetlenül vissza-éltél. Mindnyájan vetekedve óhajtának megengedni tenéked, csak egy szavadat várják, melly nyugalmodat viszsaszerezze, 's neked az ő szeretetöket visszaadja. Szólj: ki az a' ki, hallatlan példa! don Pedro névvel él? A' herczeghez. Vagy inkább szóljon maga kegyed, kicsoda kegyed?

HERCZEG. Nem felelhetek.

FERNANDO. Hogyan?

HERCZEG. E' házban a' szerencsétlen sors a' nevemig mindentől megfosztott, 's nem tudom tovább ki legyek.

FERNANDO. E' makacs hallgatás...

ENRICO. Egy titkos tisztelet kötelez bennünket, melly igazaink' ellenére is új tartozásokra nyitja szívünket, 's bezárja szánkat. Kérdje meg atyám e' felől a' herczeget.

FERNANDO a' királyhoz. Mit mond erre a' herczeg?

KIRÁLY. Jaj! Azt hittem, hogy bíró lehetek, 's most jut eszembe hogy bűnösnél egyéb nem vagyok, — Véleményem szerint nagy a' mérészet, nagyobb a' megátalkodottság, és egy bűnös jobbágyra nézve egyedüli menedék, ha magát megalázza.

ADELAIDE. Óh bátyám, győzd meg magad', rettegj hallgatásod' következtétől és a' király' igazságától.

ENRICO. Tudd meg húgom, hogy ez órában ítelt meg mindnyájunkat az ő igazsága, és hogy ő ismeri a' maga körülményeit, és az enyéimket. Nem tudod te, milly szerény és nemes szívű e' jó király, kiért minden alkalommal kész vagyok kiontani véretem. A' királyhoz. Kegyed is-

meri őt, nem igazat beszélek-e. De ha a' felséges személy magát hozzánk alacsonyította, 's tréfából úgy bánt volna velünk, mint barátjaival, ha utat nyitott volna nekünk a' hazudságra, hiszi kegyed hogy nem elég kegyes, és nagylelkű lenne magát vádolni, nevetni bátorságunkat, melly őt követé? Itéljen kegyed maga, és mint barát mondjai ki reánk a' véghatározatot.

FERNANDO. Hallgat, elhalványul... Ah ugyan ő lehetne?... Nagy isten!...

KIRÁLY. Ezeknek rettenthetlensége mennyire legyőz engemet, 's felülmulja hatalmamat!

ULRICA. Micsoda példázatokról, mi álmokról beszélsz te? Mi célod? Bolondnak akarsz látszatni, hogy a' hivtelenség' vétkét kikerüld? Vagy szólj tüstént, 's titkolodzás nélkül, vagy távozzál előlünk.

ENRICO. Ha parancsolja...

FERNANDO. Megállj. Tartsd meg titkodat, már elhatároztam. Te visszahuzhatlanul ítélteled bűnösnek, egy bíró' 's atya' törvényszéke előtt, 's mivel téged semmi nem indít...

UTOLSÓ JELENÉS.

GONZALEZ, és az ELŐBBIEK.

FERNANDO. Mi parancsolatokkal jó hozám ezredes úr?

GONZALEZ. Én az excellentiádéit várom.

FERNANDO. Itt vannak. kegyedre bizom fiamat, és bűntársát. Tegye velök a' mi tetszik. Akárhol legyen, menjen tüstént don Pedrohoz, 's mondja meg neki nevemben, hogy fiam a' király' szentséges nevével visszaélvén, menthetlenül felségsértési bűnös, 's talán halálra méltó, azért is elszakasztom őt atyai szerető szíveimtől, 's büntetése alá adom. De ha én tulajdon vérem' kárával illy igazságot szolgáltatok a' fejedelem' nevének gyaláztatásaért, tegye hozzá, hogy ha becsületem akár kitől is történetből valami mocskot szenvedett, hasonló boszúállólul, 's büntetőül kérem őt én, ki eléggé soha nem vehetnék boszút, 's a' becsület' dolgában soha senkinek talán neki magának sem kegyelmeznék meg. Értett engemet Gonzalez, menjen, 's vigye hírül a' királynak üzenetemet.

GONZALEZ. Akarja ön, hogy a' királynak mind ezt hírül vigyem?

FERNANDO. Igen.

GONZALEZ. Hogy még a' királynak sem kegyelmezne meg?

FERNANDO. A' királynak sem. Becsületnek nincsen fejedelme, és senkinek, magamon kívül nem jobbágya.

GONZALEZ. Gondolja ön, hogy ha ezt neki illy szabadon előadom...

FERNANDO. Hogyan? A' király a' becsület' atyja, őrije, és tüköre fogná kárhoztatni egy becsületes alattvalójának e' nemes lelkű szabadságát? Nem! — kegyed őt sérti, ítéljen jobban felőle, 's ismerje meg őt.

KIRÁLY. Milly rettentő egy hibátlan ember! Elveszttem minden bátorságomat... De hová célzanak e' szavak?

FERNANDO. Többé semmi gondom a' büns fiúra. Elvesztettem őt, gondoskodásim ezen ártatlan leány' boldogítására egyesülnek A' királyhoz. Szereti-e őt kegyed? Kebledben is szerelem lángol a' herczeg iránt úgy-e Adelaide?

ADELAIDE. Atyám!

FERNANDO. Igen, te szereted őt, hiszen ezt többször mondád... E' szerint (tegyük meg az utolsó kísértést) szabadságot adok a' herczegnek leányom' eljegyzésére. Hittem önnek, és semmi személyét igazoló írományt tőle nem kívántam. Két fő rangú nemes között minden bizodalmatlanságnak számüzetnie kell, kikre nézve a' legcsekélyebb gyanu is gyalázatul szolgálna. Leányomat egy becsületes emberhez, della Cerda herczeghez adom... Ha kegyed a' herczeg, tüstént adjon kezet nekie.

ENRICO. Mit fog mondani?

KIRÁLY. Hol vagyok? Szavának hangja
sért, 's mennykövez engemet. Adelaide!

ADELAIDE. Jegyesem !

KIRÁLY. Jegyes?

FERNANDO a' királyhoz. Mit késik a' herczeg?

KIRÁLY. Milly fenakadás ez!

FERNANDO. Ha a' becsület semmit nem
vethet szemére...

KIRÁLY. Becsület! – Ah! mily rettentő belső mardosás kiált, hogy magamhoz térjek. Jaj nekem ki őt elveszttem! De hadd veszélyeztessék a' szenvedély, csak a' becsület győzzön Don Fernando hallgasson meg engemet.

FERNANDO. Mit akar a' herczeg?

KIRÁLY. Ha egy szörnyű percz... egy köny-
nyelműségi ösztön...

FERNANDO. Magyarázza ki magát.

KIRÁLY. Hogy' tehessem ezt, ha a' szegyen elveszi hangjaimat 's megaláz D. Fernando' tekintete előtt?

ENRICO. Ah felséges úr!

HERCZEG. Imé lábaihoz borúlunk, } esnek.

FERNANDO. Mi ez?

ENRICO. Nem leszünk olly alacsonyok, hogy e' lépésért felségedet pirulni hagyjuk. Né-
z-

zének őt, nagy ő, nemes lelkű, a' becsület' híve. Nem tagadhatja meg magát, erénye fölébred, 's például szolgál nekünk.

HERCZEG. Bocsánatot kérünk felségedtől.

FERNANDO. Mit beszéltek?

HERCZEG. Ő az. Méltóságának világa kinyilatkoztatja őt.

FERNANDO. Kicsoda?

ENRICO. Szívünknek, 's életünknek ura. Ő maga a' mi imádott fejedelmünk don Pedro.

FERNANDO tiszteletet, 's álmélkodást mutatva. Sire!

ADELAIDE. Istenem! Elájul.

ULRICA. Én szerencsétlen! El vagyunk árulva.

KIRÁLY. Legyetek igazságosak hozzám, és ne higgyetek képesnek valami alacsony tetre. Uram a' zavarban mellybe keveredtem, nem talállok szavakat a' magam igazolására. Köszönöm nemes büszkeségének az elégtételt, mellyet mindnyájoknak készíték. Szép Adelaidém! légy vidám szerelmesed' szavára, ki téged magáénak nevez.

FERNANDO. Engedjen meg felséged, ha egy jobbágyja félbeszakasztani merészli, és igazsága elébe terjeszti azt, mi annak győzedelmét még dicsőbbé teszi... Ő a' della Cerda herczegé.

HERCZEG. Della Cerda herczeg pedig az általa okozott sérelem' engeszteléseül igazainak fölálldozása mellett is örömmel engedi Adelaidét a' királynak, ki őt szereti, 's általa viszont szeretetik.

KIRÁLY. Ki kegyed az ő nevében szoló?

HERCZEG. Maga della Cerda herczeg, 's ki felséged előtt megbánását mutatja, 's térdre esik.

KIRÁLY. Kegyed?... Hányféleképen veretem le? Nem valék elkészülve e' történetekre. Ah! egyedül vagyok bűnös! Elfelejtetek mindent, nem emlékezem a' hibákra, csupán az erényeket tekintem. Jertek karjaim közé, 's én megengedek tinektek.

ENRICO. Sire! a' felséged' kegyelme...

HERCZEG. Igen nemes lelkű kedvezése.

KIRÁLY. Elég, értelek titeket, .. Adelaide végy újból lelket, fordítsd rám gyöngy szemeidet még egyszer. Ha megsértettelek mint magán látogató, fogadd el barátodtól, 's egy királytól az elégtételt, melly téged illet. Add nekem kezedet.

FERNANDO. Gondolja meg Sire! mily különbség.

KIRÁLY. Micsoda időn kívüli megalázódás különözi el a' grófot ama' fénytől, mellyre érdemes? Talán új tiszteltetése ez nemzetségének?

Don Garzia, az én ősapám nem hozzám hasonlóan Estella Beatrixnál kereste-e boldogságát? Nem az ezzel kötött házassági szövetségből hagyta-e a' maradéknak azon hősokeket, kiktől én is származtam? Végre mivel a' születés történet, és a' herczeg' nemes lelke mutatják, hogy a' végzés nekem tartá meg' Adelaidét, kegyed ellent nem állhat, 's a' dologban megegyezni köteles.

FERNANDO. Leányom?

ADELAIDE. Szeretem őt atyám.

FERNANDO. Értelek. — Felségedé leányom. Átengedem őt, a' fénynek, és boldogságnak, melly reá várakozik...

ULRICA. Így már jól megy a' dolog. Kezdek új életet venni, 's úgy tetszik, mintha magam is királyné volnék.

FERNANDO. Sire! mind azt, mit mondhatnék, magától is gondolhatja. Engedjen meg, ha iránta való szeretettel vagy a' becsület által indíttatva valami különöst találtam kiereszteni számon.

KIRÁLY. Sőt köszönetemet nyilatkoztatom. D. Fernando' figyelmeztetésinek, beszédeinek kell köszönnöm részint az ingert, hogy visszatartóztassam magamat a' könnyelműségtől, mellybe hízogóim, erény nevet adva annak, vezettek. A' kegyed' társalkodása döbbsentett meg engemet;

büntelensége fődözte fel előttem a' becsület' egyszerűségét, az igazság' szépségét; és a' bár milly csekély hazudság' alacsonyságát. Kárhoztatom ezt, 's ez után a' becsület' és igazság' karjai között élek, szívembe vésem a' trónusnak eme' méltó elvét: hogy egy királynak még tréfából sem kell hazudnia, 's neki minden időben, és helyen az egyenesség' példájának kell lennie.

T u d n i v a l ó k.

1. **A'** magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akármilyen nyelvet 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész egy vagy más tekintetből, ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ez, u. m. *A' hazudság*, vigjáték Federici után olaszból fordítva Galvácsy László által, báró Eötvös József tiszt. és gr. Dessewffy Aurél l. tag, mint e' végre hivatalosan megbízottak' ajánlására adatott sajtó alá.

3. E' vigjáték azon, 71 közül való, melyek' fordítására a' társaság 1831-ben juniusban tagjait, és 1832-ben martiusban a' magyar írókat általában felszólítja.

4. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez LX-dik számu.

Pesten, martius 18-kán 1840.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknak.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z174

